

Research Paper

Financial Reporting Comparability and Environmental, Social, and Governance (ESG) Performance*

Monir Jafarirahni^{*1} , Monir Jafarirahni^{*2} , Seyyedamirhossein Hosseinalinezhad³ ¹ Assistant Professor, Department of Accounting, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran.² Assistant Professor, Department of Economics, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran.³ Master's degree, Accounting Department, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran.10.22080/jsn. [10.22080/JSN.2026.31088.1139](https://doi.org/10.22080/JSN.2026.31088.1139)

Received:
January 21, 2027
Accepted:
May 31, 2026

Keywords:
Comparability of financial statements, environmental performance, social performance, governance performance

Abstract

This study investigates the relationship between financial reporting comparability and Environmental, Social, and Governance (ESG) performance. Specifically, it examines how structural transparency in financial reporting influences corporate commitment to and engagement in ESG initiatives. While financial reporting comparability, as a qualitative characteristic in accounting standards, facilitates stakeholder decision-making by reducing information costs, this research argues that such heightened transparency places managers in a strategic position where they may curtail investments in environmental and social projects. Indeed, the focus on comparable performance metrics may drive managers toward prioritizing short-term returns, thereby limiting critical investments in environmental areas, which directly leads to the impairment of overall ESG performance.

This is an applied and quantitative study with an analytical approach. The research data encompasses 114 companies over a six-year period from 2019 to 2024. To test the hypotheses, multivariate panel regression models were employed using EViews and Excel software. The findings indicate a significant negative relationship between financial reporting comparability and overall ESG performance. Specifically, environmental and social dimensions are negatively impacted by comparability, whereas the governance dimension shows no significant association. These results offer valuable insights for investors, managers, and policymakers in enhancing financial decision-making and promoting sustainable **corporate practices**.

* **Corresponding Author:** Assistant Professor, Department of Accounting, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran.

Address: Department of Accounting, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran.

Email: m.jafaei@iau.ac.ir
Tel: 09051796522

Copyright: © 2025 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Extended Abstract

1. Introduction

With the growing global emphasis on sustainability, environmental, social, and governance (ESG) performance has become a key criterion for evaluating firms. Financial reporting, particularly the comparability of financial statements, plays a crucial role in investors' decision-making. Comparability is traditionally viewed as a desirable qualitative characteristic that enhances transparency and market efficiency. However, recent evidence suggests that higher comparability does not always lead to positive outcomes. Some studies indicate that greater comparability may reduce firms' incentives to invest in ESG activities, as the costs of such investments become more visible and market pressure on managers increases. Prior empirical findings, both international and domestic, remain mixed. This ambiguity is more pronounced in emerging markets such as Iran, where information asymmetry is relatively high. This study focuses on Iranian listed firms to examine the role of financial statement comparability in shaping ESG performance. The findings can provide valuable insights for policymakers, managers, and accounting standard setters.

2. Research Methodology

This study is applied in terms of purpose and quantitative and analytical in nature, employing a combined inductive–deductive approach. The research method is correlational, using panel data regression to test the hypotheses. The statistical population consists of firms listed on the Tehran Stock Exchange during 2019–2024, and after applying screening criteria, 114 firms remained in the final sample. Banks and investment companies were excluded, and all firms had a fiscal year ending in March with no changes during the study period. The research model is adopted from Choi and Lee (2024). ESG performance is the dependent variable and is

measured using the checklist developed by Amin and Salehnejad (2020), covering environmental, social, and governance dimensions. The independent variable is financial statement comparability, measured using the De Franco et al. (2011) model. Control variables include firm size, leverage, profitability, cash flows, sales growth, accruals, and auditor size. The main objective is to examine the effect of financial statement comparability on firms' ESG performance.

3. Research Findings

The regression results indicate that the probability value of the F-statistic is below 5% in all models, confirming the overall statistical validity of the regressions. In the main model, the coefficient of financial statement comparability is negative and statistically significant, indicating a negative and significant relationship between comparability and overall ESG performance; therefore, the main hypothesis is supported. The adjusted R-squared of the main model is 82%, showing strong explanatory power. In the first sub-model, a negative and significant relationship between comparability and environmental performance is observed, supporting the first sub-hypothesis, with an adjusted R-squared of 96%. The second sub-model also reveals a negative and significant relationship between comparability and social performance, confirming the second sub-hypothesis; its adjusted R-squared is 93%. However, in the third sub-model, the relationship between financial statement comparability and governance performance is not statistically significant, leading to rejection of the third sub-hypothesis. The adjusted R-squared of this model is 96%.

4. Conclusion

The results of this study indicate that higher financial statement comparability is associated with a significant decrease in firms' ESG performance. This negative relationship is particularly evident in the environmental and social dimensions, while no significant effect is observed for the governance dimension. The findings suggest that increased financial transparency may discourage managers from

investing in ESG activities with uncertain short-term returns due to market evaluation pressures. This highlights a trade-off between financial transparency and sustainability investment. Accordingly, it is recommended that investors and policymakers not rely solely on comparability metrics and design incentives or compensation mechanisms to encourage firms to maintain or enhance ESG-related activities.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the persons for scientific consulting in this paper.

علمی پژوهشی

قابلیت مقایسه‌پذیری گزارشگری مالی و عملکرد محیط زیستی، اجتماعی و حاکمیت شرکتی*

منیر جفائی‌رهنی^{۱*}، حکیمه هاتف^۲، سیدامیرحسین حسینعلی‌نژاد^۳

 [10.22080/JSN.2026.31088.1139](https://doi.org/10.22080/JSN.2026.31088.1139)

چکیده

این پژوهش به واکاوی رابطه میان قابلیت مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد محیط زیستی، اجتماعی و حاکمیتی (ای اس جی) می‌پردازد و به‌طور خاص تبیین می‌کند که شفافیت ساختارمند در گزارشگری مالی چگونه می‌تواند بر سطح تعهد و اقدامات محیط زیستی و اجتماعی و حاکمیتی شرکت‌ها اثرگذار باشد. اگرچه مقایسه‌پذیری به‌عنوان یک ویژگی کیفی در استانداردهای حسابداری، از طریق کاهش هزینه‌های اطلاعاتی موجب تسهیل تصمیم‌گیری ذی‌نفعان می‌شود، اما این پژوهش استدلال می‌کند که همین شفافیت بالا، مدیران را در موقعیتی استراتژیک قرار می‌دهد که از سرمایه‌گذاری در پروژه‌های محیط زیستی و اجتماعی پرهیز کنند. درواقع، تمرکز بر شاخص‌های عملکردی قابل‌مقایسه، مدیران را به سمت اولویت‌بخشی به بازده‌های کوتاه‌مدت سوق داده و در نتیجه، سرمایه‌گذاری‌های حیاتی در حوزه محیط زیستی را محدود می‌کند که این امر مستقیماً تضعیف عملکرد کلی ای اس جی را به دنبال دارد.

پژوهش از نوع کاربردی و کمی بوده و به لحاظ هدف، تحلیلی و داده‌های پژوهش شامل ۱۱۴ شرکت طی شش سال متوالی از ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۳ است. برای آزمون فرضیه‌ها، از مدل‌های رگرسیون پانل چندمتغیره و نرم‌افزارهای EViews و Excel استفاده شده است.

یافته‌ها نشان می‌دهد بین قابلیت مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد کلی ای اس جی رابطه منفی و معنادار وجود دارد. به‌طور خاص، ابعاد محیط زیستی و اجتماعی تحت تأثیر منفی مقایسه‌پذیری قرار دارند، درحالی‌که بعد حاکمیتی رابطه معناداری با مقایسه‌پذیری ندارد. این نتایج می‌تواند برای سرمایه‌گذاران، مدیران و سیاست‌گذاران در بهبود تصمیم‌گیری‌های مالی و توسعه فعالیت‌های پایداری شرکت‌ها راه‌گشا باشد.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۴/۱۱/۰۱

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۵/۰۳/۱۰

کلیدواژه‌ها:

مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی، عملکرد محیط زیستی، عملکرد اجتماعی، عملکرد حاکمیتی.

* نویسنده مسئول: منیر جفائی‌رهنی

آدرس: استادیار گروه حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران.

ایمیل: m.jafaei@iau.ac.ir

تلفن: ۰۹۰۵۱۷۹۶۶۵۲۲

^۱ استادیار، گروه حسابداری، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران. m.jafaei@iau.ac.ir^۲ استادیار، گروه اقتصاد، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران. h.hatef@iau.ac.ir^۳ استادیار، گروه حسابداری، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران. hoseynalinejad@yahoo.com

۱ مقدمه

در سال‌های اخیر، با تشدید نگرانی‌های جهانی نسبت به پایداری، تغییرات اقلیمی، نابرابری‌های اجتماعی و ضعف‌های راهبردی، عملکرد محیط زیستی، اجتماعی و حاکمیتی (ای اس جی^۱) به یکی از معیارهای محوری در ارزیابی شرکت‌ها از سوی سرمایه‌گذاران، نهادهای ناظر و سایر ذی‌نفعان تبدیل شده است. در این میان، گزارشگری مالی همچنان به‌عنوان بستر اصلی انتقال اطلاعات اقتصادی شرکت‌ها ایفای نقش می‌کند و ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری، به‌ویژه مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی، نقشی تعیین‌کننده در کارایی تصمیم‌گیری کاربران دارد.

مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی به استفاده‌کنندگان این امکان را می‌دهد که شباهت‌ها و تفاوت‌های عملکرد مالی شرکت‌ها را در طول زمان و میان بنگاه‌های مختلف شناسایی کرده و ارزیابی‌های دقیق‌تری انجام دهند. ادبیات حسابداری به‌طور سنتی، مقایسه‌پذیری را ویژگی‌ای مطلوب می‌داند که با کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، افزایش شفافیت و بهبود نظارت بازار همراه است. با این حال، شواهد پژوهشی اخیر نشان می‌دهد که این ویژگی کیفی همواره پیامدهای مثبت و مورد انتظار به همراه ندارد و ممکن است در برخی شرایط، آثار ناخواسته‌ای بر رفتار مدیران و تصمیمات راهبردی شرکت‌ها بر جای گذارد.

در حوزه ای اس جی، مطالعات نشان می‌دهد که واکنش بازار به افشای اطلاعات پایداری تحت تأثیر کیفیت گزارشگری مالی و سازوکارهای حاکمیتی شرکتی قرار دارد. (Kim et al, 2018) نشان می‌دهند که در بازارهایی با حساسیت اجتماعی بالا، افشای فعالیت‌های ای اس جی با واکنش معنادار سرمایه‌گذاران مواجه می‌شود. از سوی دیگر (Afzali, 2023) تأکید می‌کند که مقایسه‌پذیری گزارش‌های مالی، از طریق همگن‌سازی اطلاعات و کاهش ابهام تحلیلی، نقش مهمی در تصمیم‌گیری‌های مالی ایفا می‌کند. همچنین (Wang & Chulkov, 2023) شواهدی ارائه می‌کنند که شرکت‌های دارای عملکرد قوی‌تر ای اس جی، از کیفیت بالاتر گزارشگری مالی برخوردارند و این موضوع به افزایش اعتماد بازار منجر می‌شود. نتایج (Wang & Wu, 2024) نیز حاکی از آن است که افشای داوطلبانه اطلاعات ای اس جی، به‌ویژه در رویدادهای ادغام و تملک، واکنش مثبت بازار را در پی دارد.

با وجود این، دیدگاه انتقادی‌تری نیز در ادبیات مطرح شده است. (Choi & Lee, 2024) نشان می‌دهند که افزایش مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی می‌تواند به کاهش عملکرد ای اس جی منجر شود. به اعتقاد آنان، شفافیت بیشتر در گزارشگری مالی سبب می‌شود هزینه‌های مرتبط با فعالیت‌های ای اس جی با وضوح بیشتری نمایان شود و

از آنجا که این سرمایه‌گذاری‌ها اغلب بازده مالی کوتاه‌مدت مشخصی ندارند، مدیران تحت فشار نظارت بازار ممکن است انگیزه کم‌تری برای اجرای آن‌ها داشته باشند. این یافته، چالشی اساسی در برابر فرض غالب هم‌سویی همیشگی شفافیت مالی و پایداری شرکتی ایجاد می‌کند. مطالعات داخلی نیز ابعاد مختلف این رابطه را تأیید کرده‌اند. (Jamshidi & Mansouri, 2021) به وجود رابطه مثبت بین مسؤولیت اجتماعی شرکت و مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی اشاره می‌کنند. (Derakhshanmehr & Hamdanlou, 2021) ارتباط معناداری میان ابعاد مختلف مسؤولیت اجتماعی و هم‌زمانی قیمت سهام نیافتند. (Eslami Mofidabadi et al, 2022) نشان دادند که نقاط قوت مسؤولیت اجتماعی اثر بیشتری بر مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی نسبت به نقاط ضعف آن دارد. همچنین، نتایج (Nasirzadeh & Marandi, 2022) بیان‌گر رابطه منفی و معنادار میان مسؤولیت‌پذیری اجتماعی و بحران مالی است، به‌گونه‌ای که افزایش سطح مسؤولیت اجتماعی، احتمال وقوع بحران مالی را کاهش می‌دهد.

با وجود این انباشت علمی، سه شکاف اصلی در ادبیات پژوهش همچنان بدون پاسخ مانده است که ضرورت این تحقیق را توجیه می‌کند: برخلاف فرض غالب که شفافیت مالی را همواره هم‌سو با فعالیت‌های پایداری می‌داند، شواهد نوظهوری (Choi & Lee, 2024) حاکی از آن است که مقایسه‌پذیری بالای اطلاعات می‌تواند به‌عنوان یک «فشار بیرونی» بر مدیران عمل کند. هنوز به‌طور دقیق مشخص نیست که آیا مقایسه‌پذیری، هزینه‌های پنهان فعالیت‌های ای اس جی را بیش از حد در معرض دید نظارت‌های کوتاه‌مدت بازار قرار داده و در نتیجه مدیران را از سرمایه‌گذاری در این حوزه (به‌ویژه پروژه‌های بلندمدت محیط زیستی) باز می‌دارد یا خیر. همچنین بخش عمده ادبیات موجود، عمدتاً بر پیامدهای مثبت یا عوامل انگیزشی مشارکت در ای اس جی متمرکز بوده است (Kim et al, 2018). ما همچنان در شناسایی عوامل بازدارنده ساختاری که از درون سیستم گزارشگری مالی نشأت می‌گیرند، با خلأ جدی روبه‌رو هستیم. این مطالعه با پرسش آیا مقایسه‌پذیری می‌تواند به جای تسهیل‌گر، نقشی بازدارنده در عملکرد ای اس جی ایفا کند؟، به دنبال پاسخ به این خلأ علمی است. علاوه بر این بازارهای نوظهور مانند ایران، به دلیل ساختارهای متفاوت نهادی، سطح بالاتر عدم تقارن اطلاعاتی و ضعف در زیرساخت‌های افشای داوطلبانه، محیطی متفاوت را برای تحلیل این رابطه فراهم می‌کنند. تأثیر شفافیت مالی بر عملکرد پایداری در محیطی مثل

¹ Environmental, Social, and Governance

مالیاتی برای شرکت‌های سبز و همچنین اعمال جرایم برای صنایع آلاینده، رفتارهای بنگاه‌ها به سمت کاهش تولید کربن هدایت شود. هرچند ایران هنوز در ابتدای مسیر پیاده‌سازی جامع استانداردهای گزارشگری پایدار قرار دارد، اما فضای کسب‌وکارهای کشور به واسطه فشارهای قانونی و آگاهی روزافزون ذی‌نفعان، به سمت توجه بیشتر به شاخص‌های ای اس جی سوق پیدا کرده است. این تلاش‌ها در مجموع نشان‌دهنده آن است که سیاست‌گذار ایرانی، تغییر رویکرد از «توسعه صرفاً اقتصادی» به «توسعه پایدار» را به‌عنوان یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر پذیرفته است. با این حال، موفقیت در این مسیر، نیازمند هم‌افزایی میان مقررات دولتی و داوطلبی بخش خصوصی برای افشای دقیق‌تر عملکرد محیط زیستی است؛ حوزه‌ای که این پژوهش با بررسی قابلیت مقایسه‌پذیری اطلاعات، به دنبال روشن ساختن ابعاد آن است.

۱-۲- قابلیت مقایسه گزارشگری مالی:

سودمندی اطلاعات حسابداری در چارچوب مفهومی گزارشگری مالی تعریف شده است که یکی از ویژگی‌های کیفی کلیدی آن، قابلیت مقایسه‌پذیری است. براساس تعریف هیأت استانداردهای حسابداری بین‌المللی قابلیت مقایسه‌پذیری عبارت است از ویژگی کیفی که به استفاده‌کنندگان امکان می‌دهد شباهت‌ها و تفاوت‌های میان اقلام را شناسایی و درک کنند. قابلیت مقایسه‌پذیری در حسابداری نقشی حیاتی دارد؛ چراکه تضمین می‌کند صورت‌های مالی در طول زمان (در یک شرکت واحد) یا در یک سال مشخص (بین شرکت‌های مختلف) به‌طور قابل اتکایی قابل مقایسه باشند. این ثبات رویه، به ذی‌نفعانی همچون سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران اجازه می‌دهد تا بر مبنای درک شفاف از عملکرد و وضعیت مالی، تصمیمات آگاهانه‌ای اتخاذ کنند. پژوهش‌های دانشگاهی پیرامون این مفهوم، ابعاد گوناگونی را واکاوی کرده‌اند که می‌توان آن‌ها را در دسته‌های زیر خلاصه کرد:

نخست اینکه، مطالعات پیشین تأکید دارند که صورت‌های مالی قابل مقایسه، با کاهش هزینه‌های مرتبط با کسب اطلاعات، نقش مهمی در تسهیل تصمیمات سرمایه‌گذاری کارآمد ایفا می‌کنند. پژوهشگران در مطالعه‌ای (De Franco et al., 2011)، مفهوم قابلیت مقایسه‌پذیری در گزارشگری مالی را از طریق تحلیل رابطه بین سود و بازده سهام بررسی کردند. آن‌ها بازده سهام را به‌عنوان جانشینی برای رویدادهای اقتصادی در نظر گرفته و قابلیت مقایسه‌پذیری را به‌عنوان میزانی تعریف کردند که در آن رویدادهای اقتصادی مشابه در سطوح مشابهی از سود حسابداری منعکس می‌شوند. یافته‌های آن‌ها نشان می‌دهد که مقایسه‌پذیری بالاتر منجر به افزایش دقت پیش‌بینی‌های تحلیل‌گران مالی و کاهش واریانس پیش‌بینی‌ها می‌شود. این نتیجه بر اهمیت مقایسه‌پذیری در ارائه اطلاعات حسابداری قابل اتکا و مفید به ذی‌نفعان بازار سرمایه تأکید دارد. در همین راستا، شواهد داخلی نیز نشان می‌دهد که قابلیت مقایسه‌پذیری می‌تواند بر تصمیمات مالی و اعتباری شرکت‌ها اثرگذار باشد؛ به‌گونه‌ای که دقتی ماسوله و همکاران (Daghghi Masouleh, 2024) با بررسی شرکت‌های پذیرفته‌شده

ایران که هنوز استانداردهای بین‌المللی پایداری در مراحل اولیه بومی‌سازی هستند، موضوعی است که تاکنون به‌طور تجربی بررسی نشده است.

این پژوهش با هدف پر کردن این شکاف‌ها، به دنبال مستندسازی رابطه میان مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد ای اس جی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. نوآوری اصلی این مطالعه در کنار گذاشتن دیدگاه‌های خوش‌بینانه سنتی و تحلیل اثرات بالقوه معکوس و بازدارنده مقایسه‌پذیری بر سرمایه‌گذاری‌های سبز و اجتماعی است. نتایج این تحقیق، نه تنها به درک بهتر پیامدهای ناخواسته استانداردهای حسابداری کمک می‌کند، بلکه بینش‌های کاربردی برای سیاست‌گذارانی که به دنبال هم‌سوسازی شفافیت مالی با اهداف توسعه پایدار (به‌ویژه در حوزه محیط زیست) هستند، فراهم می‌کند. ساختار این پژوهش به شرح زیر است: در بخش ۲ مبانی نظری و مطالعات پیشین مرتبط با قابلیت مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد ای اس جی را خلاصه کرده و فرضیه تحقیق را براساس توسعه‌های نظری تدوین می‌کنیم. بخش ۳ روش‌شناسی استفاده‌شده برای بررسی رابطه میان قابلیت مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد ای اس جی را تبیین می‌کند. بخش ۴ نتایج تجربی را ارائه و یافته‌های حاصل از آزمون فرضیه را بحث می‌کند. بخش ۵ به بحث و نتیجه‌گیری‌های حاصل از یافته‌های پژوهش پرداخته و پیشنهادهایی برای تحقیقات آتی مطرح می‌کند.

۲ مبانی نظری

ایران نیز به‌عنوان یکی از کشورهای درحال توسعه، در سال‌های اخیر توجه ویژه‌ای به چالش‌های محیط زیستی از جمله مدیریت پسماند، کنترل آلودگی هوا و مدیریت منابع آبی داشته است. دولت جمهوری اسلامی ایران در راستای تعهدات بین‌المللی و ضرورت‌های داخلی، تلاش‌های متعددی را در قالب برنامه‌های توسعه‌ای و مقررات‌گذاری پیگیری کرده است. برای نمونه، سیاست‌های کلی محیط زیست ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری و همچنین بندهای مرتبط با محیط زیست در «قانون برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه»، چارچوب‌های اصلی برای ارتقاء استانداردهای محیط زیستی را در بخش‌های صنعتی تشکیل می‌دهند. در این راستا، سازمان حفاظت محیط زیست به‌عنوان متولی اصلی، مسؤلیت نظارت بر استانداردهای آلاینده‌های صنایع و ارزیابی اثرات محیط زیستی پروژه‌های بزرگ را بر عهده دارد. از جمله اقدامات ساختاری در این حوزه، الزام صنایع به پایش لحظه‌ای خروجی‌های دودکش‌ها و پساب‌های صنعتی است که توسط سازمان محیط زیست کنترل می‌شود. علاوه بر این، در سال‌های اخیر تلاش شده است تا با ارائه مشوق‌های

(Ghashghaei, 2017) رابطه قابلیت مقایسه حسابداری با مدیریت سود تعهدی و واقعی را بررسی کرده و به این نتیجه رسیدند که رابطه معناداری میان مدیریت سود و قابلیت مقایسه ارقام حسابداری وجود ندارد.

به‌طور خلاصه، مطالعات پیشین پیرامون مقایسه‌پذیری حسابداری، بر سنجش مقایسه‌پذیری و مستندسازی مزایای حفظ صورت‌های مالی قابل مقایسه متمرکز بوده‌اند. علاوه بر این، این مطالعات عوامل گوناگون و استانداردهای حسابداری ارتقادهنده مقایسه‌پذیری حسابداری را شناسایی کرده‌اند و شواهد داخلی و بین‌المللی نیز به‌طور مشترک بر نقش این ویژگی کیفی در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، بهبود کیفیت گزارشگری مالی و ارتقاء کارایی تصمیم‌گیری اقتصادی تأکید دارند.

۲-۲- عملکرد ای اس جی:

در تحقیقات حسابداری، مطالعه پیرامون عملکرد ای اس جی اغلب با کاوش در مسؤلیت اجتماعی شرکت آغاز می‌شود. در مطالعه‌ای (Kim et al., 2012) رابطه میان رفتارهای مسؤلیت اجتماعی شرکت و کیفیت گزارشگری مالی بررسی شد. آن‌ها دریافتند شرکت‌هایی که به اقدامات مسؤلیت اجتماعی شرکت متعهد هستند، با محدود کردن مدیریت سود، رفتاری مسؤولانه از خود نشان می‌دهند. این خویشنداری از طریق کاهش اقلام تعهدی اختیاری و به حداقل رساندن دستکاری در فعالیتهای عملیاتی واقعی محقق می‌شود. در نتیجه، این شرکت‌های مسؤولیت‌پذیر اجتماعی، در مقایسه با شرکت‌هایی که تأکید کم‌تری بر معیارهای مسؤولیت اجتماعی شرکت دارند، اطلاعات مالی شفاف‌تر و قابل اتکاتری را به سرمایه‌گذاران ارائه می‌دهند. در مطالعه‌ای دیگر (Choi et al., 2021)، این کاوش با بررسی اینکه چگونه مسؤولیت اجتماعی شرکت بر رابطه میان «بحران مالی شرکت» و «مدیریت سود» تأثیر می‌گذارد، گسترش یافت. مطالعه آن‌ها بر شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس کره متمرکز است و نشان می‌دهد که مشکلات مالی اغلب منجر به افزایش دستکاری سود می‌شود. با این حال، شرکت‌هایی که فعالانه درگیر فعالیتهای مسؤولیت اجتماعی شرکت هستند، تأثیر بحران مالی بر دستکاری سود در آن‌ها تعدیل می‌شود. این امر نشان می‌دهد که ابتکارات مسؤولیت اجتماعی شرکت به‌عنوان یک عامل محافظتی عمل کرده و حتی در شرایط دشوار اقتصادی، یکپارچگی گزارشگری مالی را ارتقا می‌بخشد.

مطالعات بعدی در تحقیقات حسابداری از حوزه مسؤولیت اجتماعی شرکت فراتر رفته و ملاحظات گسترده‌تر ای اس جی، به‌ویژه با تمرکز بر مسائل محیط زیستی را در بر گرفتند. برای نمونه، در مطالعه‌ای (Eliwa et al., 2021) رابطه میان حجم و کیفیت افشاهای پایداری با کیفیت سود بررسی شد. این مطالعه بر اهمیت افشاهای ای اس جی در گزارش‌های شرکتی تأکید کرده و پیشنهاد می‌کند که این افشاهای نقش مهمی در تأثیرگذاری بر کیفیت سود دارند. این پژوهش با تحلیل مجموعه داده‌ای شامل ۳۵,۱۱۰ مشاهده شرکتی-سالی از سال ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۵، دریافت که سطوح بالاتر افشاهای پایداری با بهبود سود

در بورس اوراق بهادار تهران نشان دادند که افزایش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی موجب افزایش اعتبار تجاری شرکت‌ها، به‌ویژه در شرکت‌های درمانده مالی می‌شود.

به‌طور مشابه، مطالعات دیگر بر مزایای مقایسه‌پذیری در گزارشگری مالی تأکید کرده‌اند؛ این ویژگی نه تنها هزینه‌های سرمایه‌های شرکت‌ها را کاهش می‌دهد، بلکه ریسک سقوط قیمت سهام را نیز کم کرده و کارایی و موفقیت فعالیت‌های ادغام و تملیک را بهبود می‌بخشد (Imhof et al., 2017; Kim et al., 2016; Chen et al., 2018) برای نمونه، در مطالعه‌ای (Imhof et al., 2017)، تأثیر

مقایسه‌پذیری بر هزینه‌های تأمین سرمایه بررسی شد و مشخص گردید که سطوح بالاتر مقایسه‌پذیری با کاهش هزینه حقوق صاحبان سهام همبستگی دارد. این اثر به‌ویژه برای سرمایه‌گذارانی که با عدم تقارن اطلاعاتی بالا مواجه بوده و در بازارهای کم‌رقابت فعالیت می‌کنند، معنادار است. همچنین استدلال شده است (Kim et al., 2016) که شرکت‌هایی با قابلیت مقایسه‌پذیری بالای اطلاعات حسابداری، شاهد کاهش قیمت سهام شدید کم‌تری هستند؛ چراکه این شرکت‌ها کم‌تر احتمال دارد افشای اخبار منفی را به تعویق بیندازند و در نتیجه، وقوع سقوط ناگهانی بازار به دلیل انتشار هم‌زمان اخبار منفی به حداقل می‌رسد. در نهایت، پژوهشگران دیگری نشان داده‌اند (Chen et al., 2018)

که قابلیت مقایسه‌پذیری بالاتر صورت‌های مالی در شرکت‌های هدف طی فرآیندهای ادغام و تملیک، عملکرد کلی ادغام را بهبود می‌بخشد. آن‌ها استدلال می‌کنند که افزایش مقایسه‌پذیری، دقت ارزیابی عملکرد عملیاتی شرکت‌های هدف، پتانسیل هم‌افزایی با شرکت‌های خریدار و ارزیابی سرفق‌لی را بهبود می‌بخشد که این امر خود منجر به ادغام و تملیک‌های اثربخش‌تر می‌شود. در ادبیات داخلی نیز (Arab Mazar Yazdi et al, 2022) نشان دادند که قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با سررسید بدهی شرکت رابطه منفی و معناداری دارد؛ به‌طوری‌که این ویژگی از طریق کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه‌های نمایندگی می‌تواند تا حدی جایگزین بدهی‌های کوتاه‌مدت شود. افزون بر این، (Fattahi, 2021) نیز گزارش کردند که قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری با عملکرد شرکت‌های هم‌تا رابطه مثبت و معناداری با پاداش هیأت‌مدیره دارد و شرکت‌های دارای قابلیت مقایسه بالاتر، پاداش بیشتری به مدیران خود پرداخت می‌کنند.

سوم اینکه، مطالعات پیشین بر نقش محوری حساب‌برسان در شکل‌دهی به قابلیت مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی تأکید دارند (Zhang, 2018; Francis et al., 2014). در پژوهشی

(Zhang, 2018) استدلال شده است که سطوح بالاتر مقایسه‌پذیری با افزایش کارایی حساب‌برس همراه است که این امر در کاهش تلاش‌های حسابرسی (که با حق‌الزحمه کم‌تر یا تأخیر کم‌تر در حسابرسی نمود پیدا می‌کند) قابل مشاهده است. در مطالعه‌ای دیگر (Francis et al., 2014)، با این حال، برخی مطالعات داخلی نشان داده‌اند که آثار قابلیت مقایسه‌پذیری در همه حوزه‌ها یکسان نیست؛ برای نمونه، (Rahmani

کمک می‌کنند یا خیر؛ آن‌ها از پوشش رسانه‌ای منفی غیرعادی مرتبط با ای اس جی به‌عنوان جانشینی برای «شهرت لکه‌دار شده» استفاده کردند. مطالعه آن‌ها یک رابطه مثبت میان شهرت لکه‌دار شده و ارائه خدمات غیرحسابرسی توسط حسابرسان را آشکار کرد. علاوه بر این، آن‌ها یک اثر تعاملی یافتند که در آن شهرت لکه‌دار شده و خدمات غیرحسابرسی، مشترکاً بر ارزش آتی شرکت تأثیر می‌گذارند. در ادبیات داخلی نیز (Tahriri, A., & Afsayi, 2023) با بررسی شرکت‌های عضو بورس تهران نشان دادند که سطح افشای اجتماعی، محیط زیستی و حاکمیتی با میزان تلاش حسابرس و کیفیت حسابرسی رابطه دارد و این ارتباط تحت تأثیر میزان تلاش حسابرس قرار می‌گیرد. این یافته‌ها بیانگر آن است که افشاهای ای اس جی می‌توانند بر ارزیابی ریسک حسابرسی و نحوه انجام فرآیند حسابرسی اثرگذار باشند.

مطالعات اخیر به بررسی تأثیر فعالیت‌های ای اس جی بر ارزش شرکت‌ها از دیدگاه بازار سرمایه پرداخته‌اند که نتایج متناقضی را به همراه داشته است. از یک سو، پژوهش‌های متعددی از وجود یک رابطه مثبت بین عملکرد ای اس جی و ارزش شرکت گزارش می‌دهند. برای نمونه، در مطالعه‌ای (Wong et al., 2021) پیشنهاد شده است که هر شرکت سطح بهینه‌ای از فعالیت‌های مسؤلیت اجتماعی دارد که می‌تواند عملکرد مالی را بهبود بخشد. بر اساس همین، تحقیقات نشان می‌دهند که عملکرد مطلوب ای اس جی پتانسیل افزایش ارزش شرکت را داراست. به‌عنوان مثال، برخی مطالعات استدلال می‌کنند که فعالیت‌های ای اس جی هزینه سرمایه را کاهش داده و از این طریق باعث افزایش ارزش شرکت می‌شوند. در پژوهشی (Eliwa et al., 2021) با استفاده از داده‌های شرکت‌های مالزیایی مشخص شد که اقدامات ای اس جی هزینه حقوق صاحبان سهام را کاهش می‌دهد. به‌طور مشابه، مطالعه‌ای (Zahid et al., 2022) بر کشورهای اتحادیه اروپا، رابطه‌ای منفی میان عملکرد ای اس جی و هزینه بدهی نشان می‌دهد. در پژوهشی دیگر (Tsang et al., 2023) این بررسی در سطح جهانی و با استفاده از داده‌های ۵۸ کشور گسترش یافت و نشان داد که فعالیت‌های مسؤلیت اجتماعی، به‌ویژه برای شرکت‌هایی که تحت نظارت عمومی قرار دارند، ارزش شرکت را افزایش می‌دهد. همچنین مطالعه‌ای (Ryou et al., 2022) بر اهمیت رابطه مثبت میان شرکت‌هایی با همکاری‌های تجاری قوی و ارزش بالاتر شرکت تأکید دارد؛ این رابطه به‌ویژه در دوران همه‌گیری کووید-۱۹ تقویت شد که نشان‌دهنده تاب‌آوری و مزیت استراتژیک شرکت‌هایی با اقدامات منسجم ای اس جی است.

در مقابل مطالعاتی که از ارتباط مثبت میان فعالیت‌های ای اس جی و ارزش شرکت حمایت می‌کنند، برخی تحقیقات به تأثیر منفی ملاحظاتی ای اس جی بر عملکرد مالی و ارزش‌گذاری بازار اشاره دارند. در مطالعه‌ای (Do & Kim, 2020) تأثیر رتبه‌بندی‌های ای اس جی بر بازده قیمت سهام در بازار کره بررسی شد. یافته‌ها نشان می‌دهد که اگرچه رتبه‌بندی‌های ای اس جی تأثیر معناداری بر بازده‌های

ذاتی و کاهش سود اختیاری همراه است. در همین راستا، شواهد داخلی نیز مؤید اهمیت عملکرد و افشای ای اس جی در بهبود پیامدهای مالی و اطلاعاتی شرکت‌ها است. برای مثال، (Esmacilikia & Fathinia, 2025) با بررسی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران نشان دادند که عملکرد محیط زیستی، اجتماعی و حاکمیتی تأثیر مثبت و معناداری بر عملکرد مالی و غیرمالی شرکت‌ها دارد و ویژگی‌هایی همچون ثبات و توانایی مدیریت می‌توانند این اثر را تقویت کنند. همچنین حسن‌زاده و یارمحمدی (Hassanzadeh & Yarmohammadi, 2024) دریافتند که افشای حاکمیتی، اجتماعی و محیط زیستی تأثیر مثبتی بر سیاست پرداخت سود سهام شرکت‌ها دارد و کیفیت اطلاعات حسابداری نیز این رابطه را تقویت می‌کند. این نتایج بیانگر آن است که افشاهای ای اس جی می‌توانند از طریق افزایش شفافیت اطلاعاتی و بهبود اعتماد سرمایه‌گذاران، پیامدهای اقتصادی مطلوبی برای شرکت‌ها به همراه داشته باشند.

قابل‌انکاب بودن اطلاعات حسابداری متکی بر نقش حسابرسان مستقل است. در این راستا، مطالعات پیشین به بررسی رابطه میان گزارش‌گری ای اس جی و حسابرسان مستقل پرداخته‌اند. در مطالعه‌ای (Zahid et al., 2022)، تجدید ارائه‌های گزارش‌های مسؤلیت اجتماعی شرکت به‌عنوان بستری منحصربه‌فرد برای بررسی این رابطه به کار گرفته شد. این مطالعه استدلال‌های نظری و شواهد تجربی ارائه می‌دهد که از این ایده حمایت می‌کند که استفاده از مؤسسات حسابداری به‌عنوان ارائه‌دهندگان خدمات اطمینان‌بخشی، یک مزیت رقابتی محسوب می‌شود. در مقایسه با ارائه‌دهندگان غیرحسابرسی، مؤسسات حسابداری در شناسایی زود هنگام عدم دقت‌ها در گزارش‌های مسؤلیت اجتماعی شرکت قبلی ماهرتر بوده و در پیشگیری از خطاهای گزارش‌گری آتی پیش‌دستانه عمل می‌کنند. این رویکرد پیش‌دستانه حیاتی است؛ چراکه اطمینان‌بخشی مسؤلیت اجتماعی شرکت - صرف‌نظر از نوع ارائه‌دهنده - شفافیت و ثبات تعاریف، دامنه‌ها و روش‌های گزارش‌گری را ارتقا می‌دهد و اغلب مستلزم تجدید ارائه برای بهبود مقایسه‌پذیری است. در پژوهشی دیگر (Wong et al., 2021)، رابطه میان شدت پوشش رسانه‌ای مسائل منفی ای اس جی که بر یک شرکت تأثیر می‌گذارد، تحت عنوان «شهرت لکه‌دار شده» ای اس جی و تأثیر آن بر تلاش و کیفیت حسابرسی بررسی شد. این مطالعه نشان می‌دهد که حسابرسان در واکنش به ریسک تعامل فزاینده مرتبط با شهرت‌های لکه‌دار شده ای اس جی، تلاش‌های حسابرسی خود را تشدید می‌کنند. این تلاش مضاعف با هدف شناسایی و اصلاح تحریف‌های بااهمیت در گزارش‌گری مالی و در نتیجه ارتقاء کیفیت حسابرسی صورت می‌گیرد. در نتیجه، مشخص شد که شرکت‌های دارای شهرت لکه‌دار شده ای اس جی، تحریف‌های بااهمیت کم‌تری دارند که نشان‌دهنده بهبود کیفیت کلی حسابرسی است. در نهایت، در مطالعه‌ای (Do & Kim, 2020) بررسی شد که آیا حسابرسان به شرکت‌ها در مدیریت ریسک‌های تشدیدشده ای اس جی در طول بحران‌های شهری

۳-۲- توسعه فرضیات:

تأثیر عملکرد محیط زیستی، اجتماعی و حاکمیتی (ای اس جی) بر ارزش شرکت همچنان یکی از موضوعات بحث‌برانگیز در ادبیات حسابداری و مالی به‌شمار می‌رود و پژوهش‌های تجربی نتایج متفاوت و گاه متناقضی را در این زمینه ارائه کرده‌اند. از یک سو، شماری از مطالعات نشان می‌دهند که عملکرد مطلوب ای اس جی با افزایش ارزش شرکت و بهبود عملکرد مالی همراه است (Kim et al., 2012; Choi et al., 2021; Eliwa et al., 2021; Wong et al., 2021; et al., 2023). این پژوهش‌ها استدلال می‌کنند که شرکت‌های دارای عملکرد قوی در حوزه ای اس جی، از طریق افزایش شفافیت، بهبود شهرت، کاهش ریسک و کاهش هزینه سرمایه، قادر به ایجاد ارزش بیشتری برای سهام‌داران هستند. برای مثال، Kim et al. (2012) بیان می‌کنند که شرکت‌های متعهد به مسئولیت اجتماعی، کیفیت سود بالاتری داشته و رفتارهای فرصت‌طلبانه‌ای نظیر مدیریت سود را محدود می‌کنند. همچنین Eliwa et al. (2021) نشان دادند که اقدامات ای اس جی می‌تواند هزینه تأمین مالی را کاهش دهد و از این طریق ارزش شرکت را افزایش دهد. در همین راستا، شواهد داخلی نیز مؤید آثار مثبت عملکرد ای اس جی بر نتایج مالی و غیرمالی شرکت‌ها است؛ به‌گونه‌ای که (Esmacilikia, G., & Fathinia, 2025) دریافتند عملکرد محیط زیستی، اجتماعی و حاکمیتی تأثیر مثبت و معناداری بر عملکرد مالی و غیرمالی شرکت‌ها دارد و ویژگی‌هایی نظیر توانایی و ثبات مدیریت می‌تواند این اثر را تقویت کند. افزون بر این، حسن‌زاده و یارمحمدی (Hassanzadeh, A., & Yarmohammadi, 2024) نشان دادند که افشای اطلاعات حاکمیتی، اجتماعی و محیط زیستی با افزایش پرداخت سود سهام همراه است و کیفیت اطلاعات حسابداری نیز این رابطه را تقویت می‌کند.

در مقابل، برخی مطالعات نسبت به آثار اقتصادی فعالیت‌های ای اس جی دیدگاهی محتاطانه‌تر دارند و استدلال می‌کنند که این فعالیت‌ها الزاماً به افزایش ارزش شرکت منجر نمی‌شوند (Do & Kim, 2020; Yoo et al., 2024; Ramirez et al., 2022; Zahid et al., 2022). بر اساس این دیدگاه، اجرای برنامه‌های ای اس جی مستلزم صرف هزینه‌های قابل توجهی است که مستقیماً در صورت‌های مالی شرکت منعکس می‌شود. افزون بر این، افشای اطلاعات مرتبط با مسئولیت اجتماعی و پایداری ممکن است نگرانی‌هایی درباره افشای اطلاعات اختصاصی شرکت ایجاد کند و در محیط‌های رقابتی، انگیزه شرکت‌ها برای افشای اطلاعات ای اس جی را کاهش دهد (Ryou et al., 2022). به بیان دیگر، اگرچه شرکت‌ها برای دستیابی به سطوح بالاتر عملکرد ای اس جی سرمایه‌گذاری‌های گسترده‌ای انجام می‌دهند، اما منافع مالی حاصل از این سرمایه‌گذاری‌ها همواره قطعی و قابل مشاهده نیست. برای مثال، Do and Kim

غیرعادی کوتاه‌مدت دارند، اما این بازده‌ها در بلندمدت منفی می‌شوند. این امر حاکی از آن است که سرمایه‌گذاران کره‌ای ممکن است فعالیت‌های ای اس جی شرکت را به‌طور کامل در تصمیمات سرمایه‌گذاری بلندمدت خود لحاظ نکنند که احتمالاً نشان‌دهنده گسست میان عملکرد ادراک‌شده ای اس جی و ارزش‌گذاری پایدار بازار است. به همین ترتیب، مطالعه‌ای (Yoo et al., 2024) استدلال می‌کند که سرمایه‌گذاران ممکن است رویدادهای مسئولیت اجتماعی را به‌طور ثابت منعکس نکنند، حتی در مواردی که اخبار مرتبط با ای اس جی مثبت است. در برخی موارد، سرمایه‌گذاران حتی ممکن است واکنش منفی به رویدادهای مثبت ای اس جی نشان دهند که این مسأله، فرضیه افزایش یکنواخت ارزش شرکت از طریق ابتکارات ای اس جی را در نظر سرمایه‌گذاران به چالش می‌کشد. همچنین، در پژوهشی بر روی شرکت‌های آمریکای لاتین (Choi et al., 2021) مشخص شد که شاخص‌های عملکرد محیط زیستی و اجتماعی ارتباط معناداری با هزینه سرمایه ندارند.

علاوه بر این، در مطالعه‌ای (Kim et al., 2012) تأثیر کیفیت حسابداری بر رابطه میان عوامل ای اس جی و عملکرد مالی شرکت‌ها در کشورهای اروپای غربی بررسی شد. یافته‌های آنان نشان می‌دهد که فعالیت‌های ای اس جی تأثیری به‌طور قابل توجهی منفی بر عملکرد مالی شرکت‌ها (سنجیده‌شده با بازده دارایی‌ها) دارند. این یافته از فرضیه تقابل حمایت می‌کند که بیان می‌دارد شرکت‌ها در ابتکارات ای اس جی، هزینه‌های کسب‌وکار را افزایش می‌دهد. همچنین مطالعه‌ای (Zhang, 2018) نسبت به پدیده سبزشویی¹ هشدار می‌دهد؛ جایی که شرکت‌های با نرخ تغییرات بالای مدیرعامل ممکن است به‌صورت فرصت‌طلبانه و بدون تعهدات اساسی، درگیر فعالیت‌های ای اس جی شوند. مشخص شده است که این شرکت‌ها ارزش پایین‌تری دارند که نشان می‌دهد ابتکارات ای اس جی ممکن است به جای آنکه تعهداتی اصیل به پایداری باشند، به‌طور سطحی یا استراتژیک مورد استفاده قرار گیرند.

در مجموع، این مطالعات دیدگاه‌های متفاوتی را در مورد رابطه میان فعالیت‌های ای اس جی و ارزش شرکت ارائه می‌دهند. درحالی‌که برخی تحقیقات از تأثیر مثبت ای اس جی بر عملکرد مالی و نگاه سرمایه‌گذاران حمایت می‌کنند، برخی دیگر نسبت به چالش‌ها و پیامدهای منفی احتمالی در تبدیل تعهدات ای اس جی به ارزش بازار پایدار هشدار می‌دهند. همچنین، شواهد پژوهشی داخلی نیز عمدتاً بر نقش مثبت عملکرد و افشای محیط زیستی، اجتماعی و حاکمیتی در بهبود عملکرد شرکت، ارتقاء کیفیت اطلاعات حسابداری و تأثیرگذاری بر تصمیمات سرمایه‌گذاران و حساب‌رسان تأکید دارند، هرچند نتایج برخی مطالعات نشان می‌دهد که این اثرات می‌توانند تحت تأثیر شرایط حاکمیتی، ویژگی‌های مدیریتی و کیفیت حسابداری متفاوت باشد.

¹ ESG-washing

این فعالیت‌ها به‌وضوح در عملکرد مالی شرکت منعکس شده و به‌راحتی توسط سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران ارزیابی می‌شود. البته این احتمال نیز وجود دارد که سرمایه‌گذاران، شرکت‌های دارای صورت‌های مالی قابل‌مقایسه و شفاف را در صورت سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های ای اس جی، مطلوب‌تر ارزیابی کنند و این امر انگیزه مدیران را برای بهبود عملکرد ای اس جی افزایش دهد. از این رو، رابطه میان قابلیت مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد ای اس جی ماهیتی تجربی داشته و نیازمند بررسی بیشتر است؛ لذا فرضیات زیر مطرح شد:

فرضیه اصلی: بین قابلیت مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد محیط زیستی، اجتماعی و حاکمیتی (ای اس جی) شرکت‌ها رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

فرضیات فرعی:

- ۱- بین مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد محیط زیستی شرکت‌ها رابطه منفی و معناداری وجود دارد.
- ۲- بین مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد اجتماعی شرکت‌ها رابطه منفی و معناداری وجود دارد.
- ۳- بین مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد حاکمیتی شرکت‌ها رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

۳ روش تحقیق

پژوهش حاضر به لحاظ نتیجه اجرا، کاربردی می‌باشد. هدف در تحقیقات کاربردی، پاسخ به یک پرسش مطرح در دنیای واقعی می‌باشد. پژوهش‌ها از زاویه منطق اجرا نیز به دو گروه رویکرد استقرایی و قیاسی تفکیک می‌گردند. رویکرد استقرایی، حرکت از جزء (مشاهدات متعدد) به کل (نظریه تعمیم‌یافته) و رویکرد قیاسی، حرکت از کل (فرض‌های اولیه و تئوری‌های مطرح) به جزء (رویه‌های قابل اجرا) می‌باشد. در این تحقیق، از ترکیب دو رویکرد استقرایی و قیاسی استفاده شده است. پژوهش‌ها از زاویه هدف تحقیق نیز به چهار گروه توصیفی، تحلیلی، میدانی و اکتشافی تقسیم می‌گردند. از آنجا که این پژوهش از نوع کمی بوده و با هدف آزمون فرضیه صورت می‌گیرد، از منظر هدف از نوع تحلیلی است. از طرف دیگر به این علت که با توجه به تغییرات متغیرهای مستقل، پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته صورت می‌گیرد؛ لذا می‌توان این پژوهش را یک پژوهش همبستگی-تحلیل رگرسیون دانست.

جامعه آماری این پژوهش با شروط بیان شده زیر تعدیل شد؛ لذا شرکت‌هایی که حائز معیارها و شرایط زیر بودند، در جامعه آماری قرار گرفتند:

۱. طی سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۳ فعال باشند.
۲. سال مالی آن‌ها منتهی به پایان اسفندماه باشد.

(2020) نشان دادند که اگرچه رتبه‌بندی‌های ای اس جی ممکن است در کوتاه‌مدت واکنش مثبت بازار را به همراه داشته باشد، اما در بلندمدت این اثر می‌تواند تضعیف شده یا حتی منفی شود. [Yoo et al., 2024](#) نیز نسبت به پدیده «سبزشویی» هشدار داده و بیان می‌کند که برخی شرکت‌ها ممکن است بدون تعهد واقعی به پایداری، صرفاً به‌صورت نمادین در فعالیت‌های ای اس جی مشارکت کنند؛ موضوعی که می‌تواند ارزش شرکت را کاهش دهد.

در چنین شرایطی، زمانی که رابطه میان عملکرد ای اس جی و ارزش شرکت مبهم یا غیرمستقیم باشد، مدیران ممکن است در تخصیص منابع به فعالیت‌های ای اس جی با تردید مواجه شوند. این تردید به‌ویژه زمانی تشدید می‌شود که قابلیت مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی بالا باشد. قابلیت مقایسه‌پذیری، به‌عنوان یکی از ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری، موجب می‌شود سرمایه‌گذاران و سایر ذی‌نفعان بتوانند عملکرد مالی شرکت‌ها را به‌راحتی ارزیابی و با یکدیگر مقایسه کنند ([De Franco et al., 2011](#)). در چنین محیطی، هزینه‌های مرتبط با فعالیت‌های ای اس جی نیز شفاف‌تر و آشکارتر در صورت‌های مالی منعکس می‌شود و این امر ممکن است حساسیت سرمایه‌گذاران نسبت به هزینه‌های تحمیل‌شده ناشی از ابتکارات ای اس جی را افزایش دهد. به بیان دیگر، هرچه قابلیت مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی بیشتر باشد، ارزیابی اثر اقتصادی فعالیت‌های ای اس جی برای بازار سرمایه آسان‌تر خواهد شد و در صورتی که منافع این فعالیت‌ها به‌طور مستقیم قابل مشاهده نباشد، مدیران ممکن است انگیزه کم‌تری برای سرمایه‌گذاری در پروژه‌های ای اس جی داشته باشند.

علاوه بر این، پژوهش‌های پیشین نشان داده‌اند که قابلیت مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی می‌تواند موجب افزایش کارایی بازار، کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و ارتقاء نظارت سرمایه‌گذاران شود ([Imhof et al., 2017](#); [Kim et al., 2016](#)). هرچند این ویژگی در مجموع کیفیت گزارشگری مالی را بهبود می‌بخشد، اما ممکن است از سوی دیگر فشار بیشتری بر مدیران برای ارائه عملکرد مالی کوتاه‌مدت وارد کند. در چنین شرایطی، سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های ای اس جی که منافع آن اغلب در بلندمدت تحقق می‌یابد، ممکن است از دید مدیران پرهزینه و کم‌بازده تلقی شود. شواهد داخلی نیز نشان می‌دهد که افشاهای ای اس جی و کیفیت گزارشگری می‌توانند بر ارزیابی حسابرسان و ذی‌نفعان اثرگذار باشند؛ به‌طوری‌که تحریری و افساسی ([Tahriri & Afsayi, 2023](#)) نشان دادند سطح افشای اجتماعی، محیط زیستی و حاکمیتی با کیفیت حسابرسی و میزان تلاش حسابرس مرتبط است. این موضوع بیان‌گر آن است که افزایش شفافیت و قابلیت مقایسه اطلاعات، می‌تواند حساسیت بیشتری نسبت به هزینه‌ها و پیامدهای فعالیت‌های ای اس جی ایجاد کند.

بنابراین، می‌توان انتظار داشت که در محیط‌هایی با قابلیت مقایسه‌پذیری بالای صورت‌های مالی، شرکت‌ها انگیزه کم‌تری برای سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های ای اس جی داشته باشند؛ زیرا هزینه‌های

مقلبل، مواردی همچون آلاینده‌گی شدید، تولید فضولات خطرناک یا جرائم قانونی ناشی از آسیب به لایه اوزون، به‌عنوان نقاط نگرانی و کاهنده امتیاز تلقی می‌شوند.

- بُعد حاکمیت شرکتی (Governance): این بُعد بر شفافیت و ساختار مالکیت تمرکز دارد. مواردی مانند شفافیت در گزارشگری محیطی-اجتماعی و پاداش‌های پهنه مدیران از نقاط قوت محسوب شده و در مقابل، وجود بندهای مشروط در گزارش حسابرسی یا ضعف در افشای اطلاعات، به‌عنوان نقاط نگرانی ثبت می‌گردند.

- بُعد مسؤولیت اجتماعی (Social): این معیار بر «تنوع‌بخشی»، «روابط کارکنان» و «ارتباطات جامعه» تمرکز دارد. شاخص‌هایی نظیر حضور بانوان و اقلیت‌ها در هیات‌مدیره، ایمنی و سلامت کار و وجود برنامه‌های بازنشستگی و تسهیلات رفاهی، فعالیت‌های خیریه، حمایت از مسکن، تحصیل و ورزش به‌عنوان نقاط قوت لحاظ می‌شوند؛ درحالی که بروز دعاوی حقوقی با کارکنان، مشکلات مالیاتی و اثرات منفی بر ارزش دارایی‌های جامعه پیرامونی، به‌عنوان نقاط نگرانی در نظر گرفته می‌شوند. درنهایت، با تجمیع امتیازات خالص این سه بُعد، شاخص کل عملکرد ای اس جی شرکت استخراج می‌گردد که مبنای تحلیل‌های رگرسیونی این پژوهش قرار گرفته است.

متغیر مستقل:

برای اندازه‌گیری کیفیت مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی^۱ از مدل دی‌فرانکو و همکاران (۲۰۱۱) استفاده شد. منطق این مدل مبتنی بر این است که صورت‌های مالی، تابعی از رویدادهای اقتصادی شرکت هستند؛ لذا دو شرکت زمانی قابل مقایسه‌ترند که برای رویدادهای اقتصادی مشابه، واکنش حسابداری (سود) مشابهی داشته باشند.

در گام اول، تابع حسابداری هر شرکت (i) با استفاده از رگرسیون سری زمانی بازده سهام بر سود خالص (مقیاس‌شده با دارایی‌های ابتدای دوره) طی یک پنجره ۵ ساله برآورد می‌گردد:

$$E(\text{Earnings})_{it} = \hat{\alpha}_i + \hat{\beta}_i \text{Ret}_{it}$$

که در آن Earnings سود شرکت و Ret بازده سالانه سهام است. ضرایب تخمینی ($\hat{\alpha}_i$ و $\hat{\beta}_i$) نشان‌دهنده سیستم گزارشگری اختصاصی هر شرکت در تبدیل رویدادهای اقتصادی به سود است.

در گام دوم، سود پیش‌بینی‌شده برای شرکت i، یک‌بار با سیستم خودش و بار دیگر با سیستم شرکت j (از همان صنعت) محاسبه می‌شود:

$$E(\text{Earnings})_{iit} = \hat{\alpha}_i + \hat{\beta}_i \text{Ret}_{it}$$

۳. شرکت‌های سرمایه‌گذاری و بانک‌ها به‌علت ماهیت متفاوت و فعالیت خاص حذف شدند.

۴. اطلاعات مورد نیاز آن‌ها در دسترس باشد.

۵. تغییر سال مالی بین سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۳ نداشته باشند.

لازم به ذکر است که این تحقیق فاقد روش نمونه‌گیری بوده و از شرکت‌های جامعه همگن‌شده استفاده و درنهایت ۱۱۴ شرکت حائز شرایط فوق قرار گرفتند.

برای آزمون فرضیه‌های تحقیق از مدل رگرسیون براساس داده‌های پانل استفاده گردیده است. این پژوهش دارای یک مدل بوده که برگرفته از پژوهش چوی و لی (۲۰۲۴) بوده و به قرار زیر است:

$$ESG_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{CompAcct}_{it} + \sum \beta_k \cdot \text{Control}_{i,t(k)} + \varepsilon_{i,t}$$

که در آن:

ESG: شاخص عملکرد ای اس جی شرکت i

COMP: شاخص مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی شرکت i

Controli: متغیرهای کنترلی مانند اندازه شرکت، اهرم مالی، سودآوری، ارزش بازار و... برای شرکت i

متغیر وابسته:

در این پژوهش، برای اندازه‌گیری متغیر وابسته (عملکرد ای اس جی)، از رویکرد سیستماتیک امتیازدهی مبتنی بر چک‌لیست بومی‌سازی شده توسط Amin & Salehnezhad (۲۰۲۰) استفاده شده است. این معیار، عملکرد پایداری شرکت را در سه بُعد اصلی محیط زیستی (E)، اجتماعی (S) و حاکمیتی (G) ارزیابی می‌کند. نحوه محاسبه بدین صورت است که برای هر یک از ابعاد سه‌گانه، مجموعه‌ای از «نقاط قوت» (ویژگی‌های مثبت) و «نقاط نگرانی» (ویژگی‌های منفی) تعریف شده است. امتیاز نهایی هر بُعد از طریق تفاضل مجموع امتیازات مثبت از مجموع امتیازات منفی به‌دست می‌آید:

$$\text{Score}_{\text{ESG}} = \sum \text{Strengths} - \sum \text{Concerns}$$

- بُعد محیط زیستی (Environmental): در این بخش، تلاش‌های شرکت برای کاهش آثار مخرب محیطی ارزیابی می‌شود. از جمله نقاط قوت می‌توان به استفاده از انرژی‌های پاک، بازیافت مواد خام و دریافت گواهی‌نامه‌هایی نظیر ISO 14001 اشاره کرد. در

¹ Financial Statement Comparability

گزارشگری را تحت تأثیر قرار دهد (Kang et al., 2022) و از طریق دارایی‌های جاری تقسیم بر بدهی‌های جاری محاسبه می‌شود.

جریان وجوه نقد عملیاتی (CF): عملکرد و توان مالی جاری می‌تواند امکان اجرای برنامه‌های ای اس جی و سطح افشا را تعیین کند (Jang et al., 2022) و از طریق جریان وجوه نقد عملیاتی تقسیم بر کل دارایی‌ها محاسبه می‌شود.

بازده دارایی (ROA): سودآوری معمولاً با سرمایه‌گذاری در ای اس جی و نیز با کیفیت گزارشگری مرتبط است (Jang et al., 2022) و از طریق سود خالص تقسیم بر کل دارایی‌ها محاسبه می‌شود.

اقدام تعهدی اختیاری تعدیل‌شده با عملکرد (PMDA): چون کیفیت حسابداری و سود با مسؤولیت اجتماعی و عملکرد ای اس جی رابطه دارد، کنترل اقدام تعهدی اختیاری باعث می‌شود اثر کیفیت حسابداری از اثر قابلیت مقایسه تفکیک شود (Kim et al., 2012) و از طریق تفاوت بین اقدام تعهدی واقعی و اقدام تعهدی مورد انتظار براساس عملکرد، بر پایه مدل تعدیل‌شده جونز محاسبه می‌شود.

رشد فروش (Sales_Grw): فرصت‌های رشد می‌تواند هم با ای اس جی (به‌عنوان بخشی از استراتژی بلندمدت) و هم با الگوی گزارشگری شرکت مرتبط باشد (Kang et al., 2022) و از طریق تغییرات فروش سال جاری نسبت به سال گذشته تقسیم بر فروش سال گذشته محاسبه می‌شود.

اندازه حسابرس (AuditSize): سخت‌گیری حسابرس و زیرساخت‌های نظارتی می‌تواند هم اعتبار گزارشگری (و در نتیجه قابلیت مقایسه) و هم رفتارهای ای اس جی را تحت تأثیر قرار دهد (Ballou et al., 2018). متغیر دوحالتی (صفر و یک). در صورتی که شرکت توسط سازمان حسابرسی، حسابرسی شده باشد، مقدار ۱ و در غیر این صورت ۰.

۴ یافته‌ها و بحث

در جدول شماره یک آمار توصیفی متغیرهای تحقیق آمده است.

جدول ۱. آمار توصیفی

متغیرها	میانگین	میان	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	تعداد مشاهد
عملکرد ای اس جی	۱.۹۶۳	۲.۰۰۰	۹.۰۰۰	۵.۰۰۰	۲.۴۶۱۴	۶۸۴

$$E(\text{Earnings})_{ijt} = \hat{\alpha}_j + \hat{\beta}_j \text{Ret}_{it}$$

در گام سوم، شاخص مقایسه‌پذیری جفتی (CompAcct_{ijt}) به‌عنوان منفی میانگین قدر مطلق تفاوت سودهای پیش‌بینی شده در یک پنجره ۵ ساله محاسبه می‌شود:

$$\text{CompAcct}_{it} = -\frac{1}{5} \times \sum_{t-4}^t |E(\text{Earnings}_{iut}) - E(\text{Earnings}_{ijt})|$$

در گام نهایی، برای تعیین شاخص مقایسه‌پذیری سطح شرکت (CompAcct_{ijt})، میانگین مقادیر جفتی شرکت i با سایر شرکت‌های هم‌صنعت (j) در همان سال محاسبه می‌شود. مقادیر نزدیک‌تر به صفر (بزرگ‌تر) در این شاخص، نشان‌دهنده شباهت بیشتر سیستم‌های حسابداری و در نتیجه کیفیت بالاتر مقایسه‌پذیری است.

متغیرهای کنترلی:

اندازه شرکت (Size): شرکت‌های بزرگ‌تر منابع بیشتری برای سرمایه‌گذاری و گزارشگری ای اس جی دارند و اگر کنترل نشوند ممکن است اثر اندازه به‌جای قابلیت مقایسه دیده شود (Kang et al., 2022; Jang et al., 2022) و از طریق لگاریتم طبیعی مجموع دارایی‌های شرکت در پایان سال مالی محاسبه می‌شود.

موجودی کالا و حساب‌های دریافتی نسبت به دارایی (INVREC): پیچیدگی عملیاتی و ماهیت دارایی‌ها هم قابلیت مقایسه گزارشگری را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد و هم می‌تواند با نوع و سطح فعالیت‌های ای اس جی مرتبط باشد؛ لذا برای کنترل «پیچیدگی» در مدل می‌آید (Kang et al., 2022) و از طریق مجموع موجودی کالا و حساب‌های دریافتی تقسیم بر کل دارایی‌ها محاسبه می‌شود.

دارایی‌های ثابت مشهود (PPE): میزان دارایی‌های ثابت نماینده ساختار سرمایه‌بر بودن و پیچیدگی است؛ پیچیدگی می‌تواند بر الگوی ای اس جی اثر بگذارد (Kang et al., 2022) و از طریق نسبت دارایی‌های ثابت مشهود به کل دارایی‌ها محاسبه می‌شود.

نسبت بدهی (Lev): ساختار سرمایه و فشار بستانکاران می‌تواند انگیزه‌های افشا و سیاست‌های مدیریتی را تغییر دهد (Kang et al., 2022) و از طریق مجموع بدهی‌ها تقسیم بر کل دارایی‌ها محاسبه می‌شود.

نسبت جاری (Cur_Ratio): وضعیت نقدینگی و ریسک کوتاه‌مدت می‌تواند توان تأمین مالی پروژه‌های ای اس جی و نیز رفتار

۶۸۴	۰.۱۴ ۶۴	۰.۸۸۶ -۷	۰.۷۳۱ ۰	۰.۰۳۳ ۱	۰.۰۲۳ ۵	اقدام تعهدی اختیاری
۶۸۴	۰.۵۴ ۸۱	۰.۷۹۱ -۳	۳.۷۷۹ ۹	۰.۴۷۹ ۲	۰.۵۴۹ ۵	رشد فروش
۶۸۴	۰.۳۹ ۷۱	۰.۰۰۰ ۰	۱.۰۰۰ ۰	۰.۰۰۰ ۰	۰.۱۹۵ ۹	اندازه حسابرس

در جدول ۱ مشاهده می‌شود که متغیر عملکرد ای اس جی دارای میانگین ۱/۹۶۳ می‌باشد که بیان گر آن است که به طور متوسط حدود ۲ آیت مثبت از آیتم‌های عملکرد پایداری توسط شرکت‌های مورد بررسی، رعایت شده است. متغیر مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی نیز دارای میانگین ۰/۳۸۳- بوده که این مقدار هرچه به صفر نزدیک‌تر باشد، بیان گر مقایسه‌پذیری بیشتر شرکت‌هاست. متغیر دارایی ثابت مشهود دارای میانگین ۲۶ درصد بوده که به این معناست که میزان دارایی‌های ثابت در شرکت‌های مورد بررسی برابر با ۲۶ درصد ارزش دفتری دارایی‌ها در این شرکت‌ها بوده است. متغیر نسبت بدهی دارایی میانگین ۵۱ بوده که به این معناست که ۵۱ درصد از ارزش دفتری دارایی‌ها از محل بدهی‌ها تأمین شده است. متغیر جریان نقد عملیاتی دارای میانگین ۱۰٪ بوده که نشان می‌دهد میزان جریان نقد عملیاتی در شرکت‌های مورد بررسی برابر با ۱۰ درصد ارزش دفتری دارایی‌ها در این شرکت‌ها بوده است. متغیر بازده دارایی‌ها دارای میانگین ۱۸٪ بوده که به این معناست که به طور متوسط ۱۸ درصد از ارزش دفتری دارایی‌ها در شرکت‌های مورد بررسی، به سود خالص تبدیل شده است. متغیر رشد فروش نیز دارای میانگین ۵۴ درصد بوده که نشان‌دهنده آن است که میزان فروش در شرکت‌های مورد بررسی در هر سال نسبت به سال قبل ۵۴ درصد رشد داشته است. متغیر اندازه حسابرس دارای میانگین ۱۹ درصد بوده که بیان گر آن است که حسابرسی ۱۹ درصد از شرکت‌های مورد بررسی توسط سازمان حسابرسی صورت پذیرفته است.

تعیین ضریب همبستگی بین متغیر پیش‌بینی شونده (وابسته) و متغیرهای پیش‌بینی کننده (کنترلی و مستقل) در پژوهش‌های پیش‌بینی، مقدماتی‌ترین و در عین حال اساسی‌ترین روشی است که به کار می‌رود. در این پژوهش، آزمون همبستگی پیرسون مورد استفاده قرار گرفته است. به این علت که مقیاس‌ها فاصله‌ای می‌باشند. عدد اول از بالا در این جدول بیان گر میزان همبستگی است و عدد دوم ارزش احتمال را نشان می‌دهد. می‌توان از جدول ۳ رابطه بین متغیرهای کنترلی و مستقل را با یکدیگر مورد بررسی قرار داد. در صورتی که رابطه همبستگی قوی بین متغیرهای کنترلی و مستقل وجود داشته باشد، به علت وجود هم‌خطی، هیچ یک از این متغیرها نمی‌توانند در مدل قرار بگیرند. در ماتریس همبستگی (جدول ۳)، مقادیر داخل سلول‌ها ضریب همبستگی و مقادیر زیر آن‌ها ارزش احتمال (P-value) هستند.

۶۸۴	۱.۳۲ ۱۵	۴.۰۰۰ -۰	۴.۰۰۰ ۰	۰.۰۰۰ ۰	۰.۲۱۳ ۴	عملکرد محیط زیستی
۶۸۴	۱.۸۸ ۳۴	۴.۰۰۰ -۰	۸.۰۰۰ ۰	۱.۰۰۰ ۰	۱.۵۱۶ ۰	عملکرد اجتماعی
۶۸۴	۰.۸۷ ۱۳	۲.۰۰۰ -۰	۳.۰۰۰ ۰	۰.۰۰۰ ۰	۰.۲۳۳ ۹	عملکرد حاکمیتی
۶۸۴	۰.۵۷ ۱۷	۴.۲۳۹ -۶	۰.۰۰۰ ۰	۰.۲۲۹ ۴	۰.۳۸۳ ۴	مقایسه‌پ ذیری صورت‌ها ی مالی
۶۸۴	۱.۴۱ ۸۸	۱۱.۴۲ ۶۲	۲۱.۱۰ ۴۷	۱۶.۰۴ ۰۳	۱۶.۰۶ ۰۷	اندازه شرکت
۶۸۴	۰.۱۹ ۷۹	۰.۰۸۰ ۵	۰.۹۴۱ ۸	۰.۵۴۸ ۶	۰.۵۳۷ ۶	موجودی کالا
۶۸۴	۰.۱۹ ۴۳	۰.۰۰۱ ۱	۰.۸۶۲ ۰	۰.۲۱۰ ۲	۰.۲۶۱ ۳	دارایی ثابت مشهود
۶۸۴	۰.۱۹ ۸۳	۰.۰۲۵ ۴	۱.۱۶۶ ۷	۰.۵۱۰ ۸	۰.۵۱۲ ۹	نسبت بدهی
۶۸۴	۰.۷۹ ۵۲	۰.۱۷۰ ۵	۵.۴۹۳ ۰	۱.۴۷۳ ۹	۱.۶۵۵ ۶	نسبت جاری
۶۸۴	۰.۱۴ ۶۹	۰.۲۶۸ -۱	۰.۷۷۵ ۰	۰.۰۷۴ ۵	۰.۱۰۵ ۸	جریان وجوه نقد عملیاتی
۶۸۴	۰.۱۵ ۷۹	۰.۲۹۹ -۸	۰.۶۸۱ ۹	۰.۱۷۴ ۸	۰.۱۸۵ ۴	بازده دارایی‌ها

در آزمون فرضیه‌های تحقیق، یکی از شروط مورد نیاز به منظور استفاده از تجزیه و تحلیل رگرسیون است که در این پژوهش از آماره جارکا و برا برای آزمون نرمال بودن توزیع متغیر وابسته و آزمون توزیع متغیرهای پژوهش، استفاده شده است. با توجه به آماره جارکا و برا در جدول ۲ که ارزش احتمال آن از ۵ درصد بیشتر است، توزیع متغیر وابسته اصلی تحقیق نرمال می‌باشد.

جدول ۲. توزیع متغیر وابسته

متغیرها	آزمون جارک و برا	ارزش احتمال
عملکرد ای اس جی	۳.۰۸۶۷۶۳	۰.۲۱۳۶۵۷

ارزش احتمال آماره F از ۵ درصد کم‌تر است که نشان‌دهنده آن است که بین متغیرهای وابسته و مستقل، رابطه‌ای خطی وجود دارد و همچنین رگرسیون برخوردار از اعتبار آماری مورد نیاز می‌باشد. در جدول فوق همچنین مشاهده می‌گردد که برای متغیر مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی، ارزش احتمال برابر با ۰/۰۰۰۰ بوده و برای متغیر مذکور، علامت ضریب برآوردی منفی است؛ لذا مقدار ارزش احتمال از ۵ درصد کم‌تر بوده و می‌توان گفت که رابطه منفی و معناداری بین مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد ای اس جی وجود دارد. به بیان دیگر می‌توان گفت بین مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد محیط زیستی، اجتماعی و حاکمیتی (ای اس جی) شرکت‌ها رابطه منفی و معناداری وجود دارد. در نتیجه فرضیه اصلی پژوهش تأیید می‌گردد. ضریب تعیین تعدیل شده با توجه به اطلاعات جدول ۷ برابر با ۸۲ درصد بوده و بیان‌گر آن است که ۸۲ درصد تغییرات متغیر وابسته از طریق متغیرهای کنترلی و مستقل تبیین می‌شود.

متغیر وابسته در مدل فرعی اول، عملکرد محیط زیستی است. متغیر مستقل، مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی می‌باشد. نتایج آزمون این مدل به قرار زیر است:

جدول ۸. نتایج آزمون تحلیل رگرسیون مدل فرعی اول پژوهش

متغیرهای مدل	ضریب	خطای معیار	آماره t	احتمال
مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی	-۰.۰۲۳۴۲۹	۰.۰۰۳۶۰۶	-۶.۲۱۹۶۲۱	۰.۰۰۰۰
اندازه شرکت	-۰.۰۰۶۱۹۶	۰.۰۰۱۸۳۱	-۳.۳۸۴۳۳۱	۰.۰۰۰۰۸
موجودی کالا	-۰.۱۲۷۵۹۷	۰.۰۱۸۳۸۵	-۶.۹۴۰۲۶۰	۰.۰۰۰۰
دارایی ثابت مشهود	-۰.۲۳۴۱۰۱	۰.۰۱۸۶۸۷	-۱۲.۵۲۷۱۸	۰.۰۰۰۰
بازده دارایی	۰.۰۰۰۷۶۶	۰.۰۰۰۳۶۸	۲.۰۸۳۱۸۹	۰.۰۳۷۷
نسبت جاری	۰.۰۴۹۰۵۷	۰.۰۰۳۶۲۲	۱۳.۵۴۳۵۷	۰.۰۰۰۰
جریان وجوه نقد عملیاتی	۰.۳۷۴۶۲۲	۰.۰۲۱۲۷۰	۱۷.۶۱۲۸۳	۰.۰۰۰۰
نسبت بدهی	-۰.۱۶۸۵۰۲	۰.۰۱۸۶۹۷	-۹.۰۱۲۰۴۲	۰.۰۰۰۰
اقدام تعهدی اختیاری	۰.۵۰۵۸۳۱	۰.۰۲۷۳۴۰	۱۸.۵۰۱۳۲	۰.۰۰۰۰
رشد فروش	۰.۰۳۶۳۹۵	۰.۰۰۳۴۳۱	۱۴.۹۶۸۶۶	۰.۰۰۰۰
اندازه حسابرس	-۰.۰۱۷۵۷۱	۰.۰۰۷۳۲۶	-۲.۳۹۸۴۸۷	۰.۰۱۶۸
عرض از مبدا	۰.۲۵۹۱۲۱	۰.۰۳۵۱۷۳	۷.۳۶۷۱۳۹	۰.۰۰۰۰
ضریب تعیین تعدیل شده	۰.۹۶۰۳۴۰		دوربین واتسون	۱.۹۰۱۰۹۱
آزمون معناداری مدل				
احتمال	آماره	F آماره		
۰.۰۰۰۰۰۰	۱۳۰.۷۳۴۲			

مدل	شرح	مقدار آماره	ارزش احتمال	نتیجه
اصلی	Cross-section random	۲۶۶۹۳۹۰۹	۰.۰۰۱۶	اثرات ثابت
فرعی ۱	Cross-section random	۱۲۶.۱۹۳۳۱۴	۰.۰۰۰۰	اثرات ثابت
فرعی ۲	Cross-section random	۵۹.۰۱۷۳۳۳	۰.۰۰۰۰	اثرات ثابت
فرعی ۳	Cross-section random	۳۲.۱۹۸۵۸۴	۰.۰۰۰۰۷	اثرات ثابت

با توجه به اینکه احتمال حاصل شده در آزمون به عمل آمده برای مدل‌های تحقیق، کم‌تر از ۵ درصد می‌باشد، در نتیجه باید از روش اثرات ثابت در مدل اصلی و هر سه مدل فرعی استفاده کنیم. در ضمن آماره دوربین-واتسون فرضیات به ترتیب برابر با ۱/۹۰، ۱/۹۰، ۱/۸۰ و ۱/۸۹ می‌باشد. به این علت که این آماره‌ها در بازه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گرفته‌اند، می‌توان گفت که عدم وجود همبستگی بین باقی‌مانده‌ها در مدل‌های تحقیق، پذیرفته می‌گردد. در نتیجه این خودهمبستگی، طبق فرآیند عملیاتی برآورد مدل رفع شده است.

نتایج حاصل از آزمون مدل اصلی پژوهش، به صورت جدول زیر می‌باشد:

جدول ۷. نتایج آزمون تحلیل رگرسیون مدل اصلی پژوهش

متغیرهای مدل	ضریب	خطای معیار	آماره t	احتمال
مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی	-۰.۰۴۹۱۴۷۳	۰.۰۶۹۷۲۱	-۷.۰۴۹۱۳۸	۰.۰۰۰۰
اندازه شرکت	۰.۰۱۴۴۵۶	۰.۰۱۷۱۳۲	۰.۸۴۳۷۷۶	۰.۳۹۹۲
موجودی کالا	۱.۵۶۸۹۰۳	۰.۳۲۳۳۷۱	۴.۸۵۱۷۰۶	۰.۰۰۰۰
دارایی ثابت مشهود	۱.۴۶۵۷۶۸	۰.۳۰۴۲۷۲	۴.۸۱۷۳۰۱	۰.۰۰۰۰
نسبت بدهی	-۱.۶۲۲۲۲۸	۰.۱۲۸۱۲۰	-۱۲.۶۶۱۷۷	۰.۰۰۰۰
نسبت جاری	-۰.۲۲۷۲۹۷	۰.۰۴۷۰۴۹	-۴.۸۳۱۰۳۴	۰.۰۰۰۰
جریان وجوه نقد عملیاتی	۰.۵۲۳۳۶۲	۰.۳۹۶۸۵۶	۱.۳۴۱۴۵۱	۰.۱۸۰۳
بازده دارایی	-۱.۳۲۵۳۰۹	۰.۲۷۶۸۵۳	-۴.۷۸۷۰۵۲	۰.۰۰۰۰
اقدام تعهدی اختیاری	۰.۸۸۳۱۶۸	۰.۴۳۵۰۵۱	۲.۰۳۰۰۳۴	۰.۰۴۲۸
رشد فروش	-۰.۰۹۶۴۹۲	۰.۰۹۲۸۷۱	-۱.۰۲۷۹۲۳	۰.۳۰۴۵
اندازه حسابرس	۰.۱۳۳۲۱۹	۰.۲۱۲۱۹۵	۰.۶۲۷۸۱۴	۰.۵۳۰۴
عرض از مبدا	۱۶.۲۵۵۰۸	۰.۴۰۱۸۹۱	۴۰.۴۴۶۵۰	۰.۰۰۰۰
ضریب تعیین تعدیل شده	۰.۸۲۳۳۴۸		دوربین واتسون	۱.۹۰۱۲۵۳
آزمون معناداری مدل				
احتمال	آماره	F آماره		
۰.۰۰۰۰۰۰	۲۵.۶۹۴۹۷			

ارزش احتمال آماره F از ۵ درصد کمتر است که نشان‌دهنده آن است که بین متغیرهای وابسته و مستقل، رابطه‌ای خطی وجود دارد و همچنین رگرسیون برخوردار از اعتبار آماری مورد نیاز است. در جدول بالا همچنین مشاهده می‌گردد که برای متغیر مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی، ارزش احتمال برابر با $0/0001$ بوده و برای متغیر مذکور، علامت ضریب برآوردی منفی است؛ لذا مقدار ارزش احتمال از ۵ درصد کمتر بوده و می‌توان گفت که رابطه منفی و معناداری بین مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد اجتماعی وجود دارد. به بیان دیگر می‌توان گفت بین مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد اجتماعی شرکت‌ها رابطه منفی و معناداری وجود دارد. در نتیجه فرضیه فرعی دوم پژوهش تأیید می‌شود. ضریب تعیین تعدیل‌شده با توجه به اطلاعات جدول ۹ برابر با ۹۳ درصد بوده و بیان‌گر آن است که ۹۳ درصد تغییرات متغیر وابسته از طریق متغیرهای کنترلی و مستقل تبیین می‌شود.

متغیر وابسته در مدل فرعی سوم، عملکرد حاکمیتی است. متغیر مستقل، مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی می‌باشد. نتایج آزمون این مدل به قرار زیر است:

جدول ۱۰. نتایج آزمون تحلیل رگرسیون مدل فرعی سوم پژوهش

متغیرهای مدل	ضریب	خطای معیار	آماره t	احتمال
مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی	-۰.۰۰۱۵۸۸	۰.۰۰۴۰۴۷	-۰.۳۹۲۴۳۳	۰.۶۹۴۹
اندازه شرکت	۰.۰۱۲۸۴۱	۰.۰۰۲۴۰۸	۵.۳۳۳۰۴۷	۰.۰۰۰۰
موجودی کالا	-۰.۵۳۳۳۴۶	۰.۰۱۸۱۳۸	-۲۸.۳۱۲۰۶	۰.۰۰۰۰
دارایی ثابت مشهود	-۰.۰۰۱۳۹۲	۰.۰۰۰۸۴۱	-۱.۶۵۵۵۰۳	۰.۰۹۸۴
بازده دارایی	-۰.۳۳۱۹۶۹	۰.۰۲۸۸۵۴	-۱۱.۵۰۵۰۹	۰.۰۰۰۰
نسبت جاری	-۰.۰۵۴۴۳۲	۰.۰۰۵۶۵۷	-۹.۶۲۱۹۳۲	۰.۰۰۰۰
جریان وجوه نقد عملیاتی	۰.۰۱۷۲۰۵	۰.۰۲۲۴۶۸	۰.۷۶۵۷۶۶	۰.۴۴۴۲
نسبت بدهی	-۰.۳۵۹۱۹۵	۰.۰۲۵۲۷۰	-۱۴.۲۱۴۱۳	۰.۰۰۰۰
اقلام تعهدی اختیاری	۰.۱۵۵۱۳۶	۰.۰۲۶۰۱۷	۵.۹۶۲۸۶۱	۰.۰۰۰۰
رشد فروش	۰.۰۰۷۸۷۹	۰.۰۰۳۱۹۱	۲.۴۶۹۱۰۵	۰.۰۱۳۹
اندازه حسابرس	-۰.۰۲۶۵۳۶	۰.۰۰۶۸۵۸	-۳.۸۶۹۳۶۴	۰.۰۰۰۱
عرض از مبدا	۰.۶۸۴۲۷۹	۰.۰۴۳۳۲۵	۱۵.۷۹۳۹۸	۰.۰۰۰۰
ضریب تعیین تعدیل‌شده	۰.۹۶۰۳۲۶		دوربین واتسون	۱.۸۰۸۱۳۹۵
آزمون معناداری مدل				
احتمال	آماره	F آماره		
۰.۰۰۰۰۰۰	۱۲۹.۲۴۹۷			

ارزش احتمال آماره F از ۵ درصد کمتر است که نشان‌دهنده آن است که بین متغیرهای وابسته و مستقل، رابطه‌ای خطی وجود دارد و همچنین رگرسیون برخوردار از اعتبار آماری مورد نیاز است. در جدول بالا همچنین مشاهده می‌گردد که برای متغیر مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی، ارزش احتمال برابر با $0/0000$ بوده و برای متغیر مذکور، علامت ضریب برآوردی منفی است؛ لذا مقدار ارزش احتمال از ۵ درصد کمتر بوده و می‌توان گفت که رابطه منفی و معناداری بین مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد محیط زیستی وجود دارد. به بیان دیگر می‌توان گفت بین مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد محیط زیستی شرکت‌ها رابطه منفی و معناداری وجود دارد. در نتیجه فرضیه فرعی اول پژوهش تأیید می‌گردد. ضریب تعیین تعدیل‌شده با توجه به اطلاعات جدول ۸ برابر با ۹۶ درصد بوده و بیان‌گر آن است که ۹۶ درصد تغییرات متغیر وابسته از طریق متغیرهای کنترلی و مستقل تبیین می‌شود.

متغیر وابسته در مدل فرعی دوم، عملکرد اجتماعی است. متغیر مستقل، مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی می‌باشد. نتایج آزمون این مدل به قرار زیر است:

جدول ۹. نتایج آزمون تحلیل رگرسیون مدل فرعی دوم پژوهش

متغیرهای مدل	ضریب	خطای معیار	آماره t	احتمال
مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی	-۰.۰۱۰۵۴۳	۰.۰۰۲۶۸۲	-۳.۹۳۱۳۸۱	۰.۰۰۰۱
اندازه شرکت	-۰.۰۱۳۸۷۰	۰.۰۰۲۰۹۱	-۶.۶۳۱۹۶۱	۰.۰۰۰۰
موجودی کالا	۰.۰۸۹۱۹۷	۰.۰۲۱۹۹۲	۴.۰۵۵۹۱۲	۰.۰۰۰۱
دارایی ثابت مشهود	-۰.۰۴۱۵۵۷۸	۰.۰۲۷۴۷۱	-۱۵.۱۲۸۰۲	۰.۰۰۰۰
نسبت بدهی	-۰.۰۰۱۳۲۱	۰.۰۰۰۷۶۷	-۱.۷۲۲۷۱۸	۰.۰۸۵۵
نسبت جاری	-۰.۱۴۱۷۲۵	۰.۰۰۴۶۲۸	-۳.۰۶۲۱۰۶	۰.۰۰۰۰
جریان وجوه نقد عملیاتی	-۰.۰۱۱۳۶۹	۰.۰۱۸۸۴۱	-۰.۶۰۳۴۴۸	۰.۵۴۶۵
بازده دارایی	-۰.۲۵۲۲۱۲	۰.۰۲۸۶۶۶	-۸.۷۹۸۳۱۸	۰.۰۰۰۰
اقلام تعهدی اختیاری	-۰.۰۴۹۹۱۷	۰.۰۲۲۱۴۵	-۲.۲۵۴۰۶۱	۰.۰۲۴۶
رشد فروش	۰.۰۰۱۴۸۸	۰.۰۰۳۸۸۰	۰.۳۸۳۴۶۱	۰.۷۰۱۵
اندازه حسابرس	-۰.۰۱۱۳۴۵	۰.۰۰۷۷۲۱	-۱.۴۶۹۳۴۹	۰.۱۴۲۳
عرض از مبدا	۱.۰۹۵۳۷۱	۰.۰۳۳۰۱۲	۳۳.۱۸۱۳۳	۰.۰۰۰۰
ضریب تعیین تعدیل‌شده	۰.۹۳۸۳۷۸		دوربین واتسون	۱.۸۰۰۴۰۳
آزمون معناداری مدل				
احتمال	آماره	F آماره		
۰.۰۰۰۰۰۰	۸۱.۶۸۳۵۷			

یافته‌ها نشان می‌دهد که پس از اعمال این کنترل‌های سخت‌گیرانه، رابطه منفی بین مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد ای اس جی همچنان پابرجا و از نظر آماری معنادار است. این رابطه منفی و معنادار در دو بعد محیط زیستی (E) و اجتماعی (S) با قوت بیشتری تأیید می‌شود؛ درحالی‌که برای بعد حاکمیتی (G) همچنان شواهدی از معناداری آماری مشاهده نمی‌شود. این نتایج بیان‌گر آن است که برآوردهای پژوهش نسبت به حذف متغیرهای مخدوش‌کننده و ویژگی‌های خاص صنعت، از استحکام^۴ قابل قبولی برخوردار است.

متغیرهای مدل	عملکرد ای اس جی	عملکرد محیط زیستی	عملکرد اجتماعی	عملکرد حاکمیتی
مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی	-0.315*	-1.482*	-0.895*	0.092
مقدار t	(-2.15)	(-2.68)	(-2.10)	(0.48)
اثرات ثابت سال	بله	بله	بله	بله
اثرات ثابت شرکت	بله	بله	بله	بله
اثرات ثابت صنعت	بله	بله	بله	بله
ضریب تعیین شده	0.792	0.884	0.551	0.903

*، ** و *** به ترتیب نشان‌دهنده معناداری در سطوح 10، 5 و 1 درصد هستند.

بهره‌گیری از مدل اثرات ثابت سه‌گانه (شرکت، صنعت و سال)، این اطمینان را فراهم می‌کند که نتایج حاصله، تحت تأثیر

۵ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

می‌دهد که بین مقایسه‌پذیری اطلاعات حسابداری و عملکرد ای اس جی، رابطه‌ای منفی و معنادار وجود دارد. این نتیجه بیان‌گر آن است که افزایش مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی، برخلاف انتظار رایج در ادبیات حسابداری، لزوماً به بهبود همه ابعاد عملکرد شرکت منجر نمی‌شود و می‌تواند پیامدهای رفتاری خاصی در حوزه تصمیمات پایداری مدیران ایجاد کند.

به‌طور مشخص، یافته‌ها نشان داد که مقایسه‌پذیری بالاتر صورت‌های مالی با کاهش عملکرد محیط زیستی و اجتماعی شرکت‌ها همراه است؛ درحالی‌که هیچ رابطه معناداری میان مقایسه‌پذیری و بعد حاکمیتی مشاهده نشد. این تفاوت در نتایج، حاکی از ماهیت متفاوت اجزای ای اس جی است. ابعاد محیط زیستی و اجتماعی معمولاً مستلزم سرمایه‌گذاری‌های پرهزینه و بلندمدت هستند که بازده مالی مستقیم

ارزش احتمال آماره F از 5 درصد کمتر است که نشان‌دهنده آن است که بین متغیرهای وابسته و مستقل، رابطه‌ای خطی وجود دارد و همچنین رگرسیون برخوردار از اعتبار آماری مورد نیاز می‌باشد. در جدول بالا همچنین مشاهده می‌گردد که برای متغیر مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی، ارزش احتمال برابر با 0/6949 است؛ لذا مقدار ارزش احتمال از 5 درصد بیشتر بوده و می‌توان گفت که بین مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی و عملکرد حاکمیتی شرکت‌ها رابطه معناداری وجود ندارد. در نتیجه فرضیه فرعی سوم پژوهش رد می‌شود. ضریب تعیین تعدیل‌شده با توجه به اطلاعات جدول 10 برابر با 96 درصد بوده و بیان‌گر آن است که 96 درصد تغییرات متغیر وابسته از طریق متغیرهای کنترلی و مستقل تبیین می‌شود.

آزمون‌های تکمیلی و کنترل درون‌زایی

به منظور ارتقاء دقت آماری و کاهش نگرانی‌های مربوط به درون‌زایی و متغیرهای مخدوش‌کننده، نتایج آزمون‌های تکمیلی در جدول 11 ارائه شده است. در این تحلیل، علاوه بر کنترل متغیرهای مالی شرکت، از مدل اثرات ثابت شرکتی^۱ برای حذف اثر ویژگی‌های ثابت و غیرقابل مشاهده شرکت‌ها استفاده شده است. همچنین، به منظور کنترل تفاوت‌های ساختاری و ریسک‌های خاص صنعت، اثرات ثابت صنعت^۲ نیز به مدل افزوده شده است. علاوه بر کنترل اثرات خاص شرکت و صنعت، اثرات ثابت سال^۳ نیز به مدل اضافه شد تا تأثیر شوک‌های زمانی و نوسانات کلان اقتصادی در سال‌های مختلف بر متغیرهای پژوهش کنترل شود. این اقدام باعث می‌شود که نتایج، فارغ از اثرات زمانی ناظر بر بازار، صرفاً بیان‌گر رابطه بین متغیرهای اصلی باشد.

ویژگی‌های ساختاری شرکت‌ها یا شوک‌های زمانی خاص هر سال قرار نداشته و از اعتبار و استحکام بالایی در کنترل درون‌زایی برخوردار است.

تلاش‌هایی در سطح جهانی برای توسعه مدل‌های توسعه پایدار به‌منظور مقابله با بحران‌های محیط زیستی میرم، از جمله گرمایش زمین و انتشار گازهای گلخانه‌ای در جریان است. در پاسخ به این روند، تأکید فزاینده‌ای بر ادغام فعالیت‌های ای اس جی شرکت‌ها در رویه‌های حسابداری وجود دارد. در نتیجه، حرکتی میان استانداردگذاران حسابداری برای تدوین استانداردهای پایداری شکل گرفته است.

پژوهش حاضر، با در نظر گرفتن تحولات محیط زیستی جاری و همچنین مسائل اجتماعی و حاکمیتی، به بررسی رابطه میان قابلیت مقایسه‌پذیری اطلاعات حسابداری و عملکرد ای اس جی پرداخته است. هدف اصلی این پژوهش بررسی اثر مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی بر عملکرد محیط زیستی، اجتماعی و حاکمیتی (ای اس جی) شرکت‌ها بود. نتایج تجربی حاصل از داده‌های شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس نشان

³ Year Fixed Effects

⁴ Robustness

¹ Firm Fixed Effects

² Industry Fixed Effects

نشان می‌دهد که واکنش بازار به افزایش ای اس جی، به شدت به زمینه اطلاعاتی و کیفیت گزارشگری مالی وابسته است.

در مقابل، نتایج این پژوهش با یافته‌های (Wang & Chulkov, 2023) که بر هم‌راستایی کیفیت گزارشگری مالی و عملکرد ای اس جی تأکید دارند، در تضاد قرار می‌گیرد. این تفاوت می‌تواند ناشی از تفاوت در محیط نهادی، ساختار بازار سرمایه و سطح بلوغ سازوکارهای پاداش‌دهی به فعالیت‌های پایدار باشد. در بازارهایی که هنوز منافع اقتصادی فعالیت‌های ای اس جی به‌طور کامل در قیمت سهام منعکس نمی‌شود، افزایش شفافیت مالی ممکن است به‌جای تشویق، موجب احتیاط بیشتر مدیران در تخصیص منابع به این فعالیت‌ها شود.

به‌طور کلی، نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی به‌عنوان یکی از ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری، می‌تواند بر رفتار شرکت‌ها در حوزه ای اس جی تأثیر معناداری داشته باشد. افزایش مقایسه‌پذیری، اگرچه موجب بهبود شفافیت و کاهش هزینه‌های اطلاعاتی می‌شود، اما هم‌زمان می‌تواند انگیزه مدیران برای انجام فعالیت‌های محیط زیستی و اجتماعی را کاهش دهد. این یافته‌ها بیان‌گر وجود نوعی مبادله میان شفافیت مالی و سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های ای اس جی است که مورد توجه سیاست‌گذاران و تدوین‌کنندگان استانداردها می‌باشد. افزون بر این، سرمایه‌گذاران در بازارهای سرمایه می‌توانند هنگام ارزیابی شرکت‌ها براساس قابلیت مقایسه‌پذیری اطلاعات حسابداری، از این یافته‌ها بهره‌مند شوند. این آگاهی می‌تواند به سرمایه‌گذاران در اتخاذ تصمیمات آگاهانه که با استراتژی‌های سرمایه‌گذاری ای اس جی آن‌ها هم‌سو است، کمک کند.

براساس نتایج به‌دست‌آمده، پیشنهاد می‌شود که سرمایه‌گذاران در ارزیابی شرکت‌ها، صرفاً به کیفیت گزارشگری مالی و مقایسه‌پذیری

شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس، قابلیت تعمیم نتایج به سایر شرکت‌ها یا بازارهای غیر بورسی را محدود می‌سازد. سوم، اگرچه از معیارهای مختلفی برای اندازه‌گیری مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی استفاده شده است، اما هیچ معیاری قادر به پوشش کامل این مفهوم پیچیده نیست.

براساس این، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از شاخص‌ها و پایگاه‌های داده متنوع‌تری برای اندازه‌گیری ای اس جی استفاده و نتایج با یافته‌های سایر بازارها مقایسه شود. همچنین، انجام پژوهش‌های تفکیکی براساس صنایع مختلف با توجه به شدت آلاینده‌گری می‌تواند نقش الزامات قانونی، ساختار هزینه‌ها و ماهیت فعالیت‌های ای اس جی در صنایع با شدت آلاینده‌گری بالا را روشن‌تر کند. افزون بر این، بررسی نقش متغیرهای تعدیل‌گر نظیر ساختار مالکیت و سطح رقابت بازار می‌تواند به درک عمیق‌تری از سازوکار اثرگذاری مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی بر عملکرد ای اس جی

کوتاه‌مدت آن‌ها نامشخص است و اغلب به‌صورت هزینه در صورت‌های مالی شناسایی می‌شوند. در مقابل، بعد حاکمیتی بیشتر به ساختارهای کنترلی، ترکیب هیأت‌مدیره و سازوکارهای نظارتی مرتبط است که الزاماً مستلزم تحمل هزینه‌های عملیاتی قابل توجه در کوتاه‌مدت نیست. عدم معناداری در بعد حاکمیتی، احتمالاً ناشی از ماهیت ساختار مالکیت در ایران و الزامات حاکمیتی اجباری (به جای داوطلبانه) است که باعث می‌شود مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی تأثیر مستقیمی بر بهبود شاخص‌های حاکمیتی نداشته باشد.

از منظر تئوریک، یافته‌های این پژوهش با نظریه نمایندگی و نظریه ذی‌نفعان همخوانی دارد. افزایش قابلیت مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی، موجب می‌شود هزینه‌های مرتبط با فعالیت‌های ای اس جی با شفافیت بیشتری در معرض قضاوت بازار قرار گیرد. اگرچه در چارچوب‌های حسابداری فعلی، بسیاری از پیامدهای غیرمالی ای اس جی در ارقام صورت‌های مالی استاندارد منعکس نمی‌شود، اما مدیران تحت فشار ارزیابی‌های مستمر بازار و تحلیل‌گران، همواره نسبت به چگونگی انعکاس هزینه‌های این فعالیت‌ها در گزارش‌های جامع (از جمله گزارش تفسیری مدیریت) حساس هستند. در چنین شرایطی، مدیران ممکن است در مواجهه با سرمایه‌گذاری‌های ای اس جی که بازده مالی کوتاه‌مدت مشهودی ندارند، رویکرد محتاطانه‌تری اتخاذ کنند؛ چراکه شفافیت حاصل از مقایسه‌پذیری، هزینه‌های این فعالیت‌ها را برای سرمایه‌گذاران کوتاه‌مدت‌نگر برجسته‌تر می‌کند، علی‌رغم اینکه عملکرد محیط زیستی و اجتماعی، واجد مزایای استراتژیک و پایداری بلندمدت برای شرکت است (Cauthorn et al, 2023). این نتیجه با یافته‌های (Choi & Lee, 2024) هم‌راستا بوده و دیدگاه آنان را مبنی بر اثر بازدارنده شفافیت مالی بر سرمایه‌گذاری‌های ای اس جی تأیید می‌کند. همچنین، هم‌سویی این نتایج با پژوهش (Kim et al, 2018)

اطلاعات حسابداری اتکا نکنند و توجه داشته باشند که مقایسه‌پذیری بالاتر لزوماً به معنای تعهد بیشتر شرکت به فعالیت‌های ای اس جی نیست. در شرکت‌هایی با صورت‌های مالی بسیار قابل مقایسه، ممکن است انگیزه مدیران برای سرمایه‌گذاری در پروژه‌های محیط زیستی و اجتماعی کاهش یافته باشد. در نهایت به نهادهای ناظر و تدوین‌کنندگان مقررات توصیه می‌شود با ارائه مشوق‌های گزارشگری یا الزامات افزایشی مکمل، شرایطی فراهم کنند که هزینه‌های فعالیت‌های ای اس جی صرفاً به‌عنوان بار مالی کوتاه‌مدت تلقی نشود و منافع غیرمالی و بلندمدت آن نیز برای بازار شفاف‌تر گردد.

این پژوهش با وجود ارائه شواهد معنادار، با محدودیت‌هایی همراه است. نخست، سنجش عملکرد ای اس جی مبتنی بر شاخص‌ها و داده‌های در دسترس بوده است که ممکن است تمامی ابعاد واقعی ای اس جی شرکت‌ها را به‌طور کامل منعکس نکند. دوم، تمرکز پژوهش بر جی منجر شود.

حامی مالی

بنا به اظهار نویسنده مسؤل، این مقاله حامی مالی نداشته است.

سهام نویسندگان در پژوهش

نویسنده اول: -

نویسنده دوم: -

تضاد منافع

نویسنده (نویسندگان) اعلام می‌کنند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسنده (نویسندگان)، از همه افراد، به دلیل مشاوره و راهنمایی علمی و مشارکتشان در این مقاله تشکر و قدردانی می‌کند (می‌کنند).

Reference

- New evidence on short-term ESG momentum. Finance Research Letters, 54*, 103703. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2023.103703>
- Chen, A., & Gong, J. J. (2019). Accounting comparability, financial reporting quality, and the pricing of accruals. *Advances in Accounting, 45*, 100415.
- Chen, C. W., Collins, D. W., Kravet, T. D., & Mergenthaler, R. D. (2018). Financial statement comparability and the efficiency of acquisition decisions. *Contemporary Accounting Research, 35*, 164–202.
- Choi, J. H., Kim, S., Yang, D. H., & Cho, K. (2021). Can corporate social responsibility decrease the negative influence of financial distress on accounting quality? *Sustainability, 13*, 11124.
- Choi, S. U., & Lee, W. J. (2024). Financial Statement Comparability and Environmental, Social, and Governance (ESG) Performance. *Sustainability, 16*(18), 7993.
- Choi, S. U., Lee, W. J., & Choi, N. H. (2023). Corporate social responsibility and firm value during the COVID-19 pandemic. *Management Decision, 61*, 3169–3194.
- Daghighi Masouleh, M., Farhadi, M., Fooladi, M., & Molayi, M. (2024). Examining the effect of financial statement comparability on trade credit, considering the role of financially distressed and small firms. *Financial Accounting Quarterly, 15*(59), 93–110.
- Daryaei, A., Fattahi, Y., Askarany, D., Askary, S., & Mollazamani, M. (2022). Accounting Comparability, Conservatism, Executive Compensation-Performance, and Information Quality. *Journal of Risk and Financial Management, 15*, 489.
- De Franco, G., Kothari, S. P., & Verdi, R. S. (2011). The benefits of financial statement comparability. *Journal of Accounting Research, 49*, 895–931.
- Derakhshanmehr, A., & Hamdanlou, M. R. (2021). Examining the relationship between corporate social responsibility disclosure and stock price synchronicity with emphasis on institutional
- Afzali, M. (2023). Corporate culture and financial statement comparability. *Advances in Accounting, 62*, 100597.
- Amin, V., & Salehnezhad, S. H. (2020). The impact of corporate sustainability performance on economic value added over the corporate life cycle. *Journal of Empirical Research in Financial Accounting, 7*(2), 1–30.
- Arab Mazar Yazdi, M., Monti, V., & Roshan-Zamir, J. (2022). Financial statement comparability and corporate debt maturity. *Empirical Studies in Financial Accounting, 19*(75), 95–123.
- Asante-Appiah, B. (2020). Does the severity of a client's negative environmental, social and governance reputation affect audit effort and audit quality? *Journal of Accounting and Public Policy, 39*(3), 106713.
- Asante-Appiah, B., & Lambert, T. A. (2023). The role of the external auditor in managing environmental, social, and governance (ESG) reputation risk. *Review of Accounting Studies, 28*(5), 2589–2641.
- Aouadi, A., & Marsat, S. (2018). Do ESG controversies matter for firm value? Evidence from international data. *Journal of Business Ethics, 151*, 1027–1047.
- Ballou, B., Chen, P. C., Grenier, J. H., & Heitger, D. L. (2018). Corporate social responsibility assurance and reporting quality: Evidence from restatements. *Journal of Accounting and Public Policy, 37*(2), 167–188.
- Basu, S. (1997). The conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings. *Journal of Accounting and Economics, 24*, 3–37.
- Bourveau, T., Chen, J. V., Elfers, F., & Pierk, J. (2022). Public peers, accounting comparability, and value relevance of private firms' financial reporting. *Review of Accounting Studies, 1*–35.
- Brochet, F., Jagolinzer, A. D., & Riedl, E. J. (2013). Mandatory IFRS adoption and financial statement comparability. *Contemporary Accounting Research, 30*, 1373–1400.
- Cauthorn, T., Dumrose, M., Eckert, J., Klein, C., & Zwergel, B. (2023). *Rating changes revisited:*

- dividend payout policy. *Journal of Public Sector Accounting and Budgeting*, 15, 90–110.
- IFRS. (2018). *The Conceptual Framework for Financial Reporting*.
- Imhof, M. J., Seavey, S. E., & Smith, D. B. (2017). Comparability and cost of equity capital. *Accounting Horizons*, 31, 125–138.
- Jamshidi Navid, B., & Mansouri, M. (2021). Corporate social responsibility and financial statement comparability. *Advances in Financial and Investment Studies*, 2(2), 59–86.
- Jang, G. Y., Kang, H. G., & Kim, W. (2022). Corporate executives' incentives and ESG performance. *Finance Research Letters*, 49, 103187.
- Kang, M. J., Oh, S. G., & Lee, H. Y. (2022). The Association between Outside Directors' Compensation and ESG Performance: Evidence from Korean Firms. *Sustainability*, 14, 11886.
- Kim, J. B., Li, L., Lu, L. Y., & Yu, Y. (2016). Financial statement comparability and expected crash risk. *Journal of Accounting and Economics*, 61, 294–312.
- Kim, T. Y., Chang, Y. K., & Oh, W. Y. (2018). Complementary or substitutive effects? Corporate social responsibility and corporate governance in a market with strong social norms. *Strategic Management Journal*, 39(2), 403–423.
- Kim, Y., Park, M. S., & Wier, B. (2012). Is earnings quality associated with corporate social responsibility? *The Accounting Review*, 87, 761–796.
- Lee, W. J., & Choi, S. U. (2024). The effect of the new revenue recognition principle (IFRS 15) on financial statement comparability: Evidence from Korea. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 54, 100601.
- McWilliams, A., & Siegel, D. (2001). Corporate social responsibility: A theory of the firm perspective. *Academy of Management Review*, 26, 117–127.
- Nam, J. S. (2020). Financial Reporting Comparability and Accounting-Based Relative Performance Evaluation in the Design of CEO Cash Compensation Contracts. *The Accounting Review*, 95, 343–370.
- ownership. *Quarterly Journal of Planning and Budgeting*, 1(5), 27–40.
- Do, Y., & Kim, S. (2020). Do higher-rated or enhancing ESG of firms enhance their long-term sustainability? Evidence from market returns in Korea. *Sustainability*, 12, 2664.
- Eliwa, Y., Aboud, A., & Saleh, A. (2021). ESG practices and the cost of debt: Evidence from EU countries. *Critical Perspectives on Accounting*, 79, 102097.
- Eslami Mofidabadi, H., Rezaei, A., & Khalilzadeh, S. M. R. (2022). Examining the relationship between strengths and weaknesses of corporate social responsibility and financial statement comparability: Empirical evidence from the Tehran Stock Exchange. *Capital Market Analysis Quarterly*, 2(1), 194–234.
- Esmailikia, G., & Fathinia, H. (2025). Examining the effect of environmental, social, and governance (ESG) performance on firms' financial and non-financial performance. *Accounting and Auditing Reviews*, 32(1), 1–29.
- Fattahi, Y., Kordestani, G., & Daryaei, A. A. (2021). The effect of peer firms' accounting information comparability on board of directors' compensation. *Strategic Studies in Budgeting and Finance Research*, 2(2), 11–49.
- Francis, J. R., Pinnuck, M. L., & Watanabe, O. (2014). Auditor style and financial statement comparability. *The Accounting Review*, 89, 605–633.
- Groening, C., & Kanuri, V. K. (2013). Investor reaction to positive and negative corporate social events. *Journal of Business Research*, 66, 1852–1860.
- Gross, C., & Perotti, P. (2017). Output-based measurement of accounting comparability: A survey of empirical proxies. *Journal of Accounting Literature*, 39, 1–22.
- Gupta, A. K., & Gupta, N. (2023). Effect of corporate environmental sustainability on dimensions of firm performance. *Journal of Cleaner Production*, 253, 119948.
- Hassanzadeh, A., & Yarmohammadi, Z. (2024). The effect of accounting information quality on the relationship between ESG disclosure and

- Tsang, A., Frost, T., & Cao, H. (2023). Environmental, social, and governance (ESG) disclosure: A literature review. *The British Accounting Review*, 55, 101149.
- Wang, K. T., & Wu, Y. (2024). Corporate social responsibility reporting and investment: Evidence from mergers and acquisitions. *Journal of Business Finance & Accounting*, 51(7-8), 1893-1942.
- Wang, X., & Chulkov, D. (2023). Corporate social responsibility and financial reporting quality: Evidence from US firms. *Studies in Economics and Finance*, 40(3), 445-466.
- Wong, W. C., Batten, J. A., Mohamed-Arshad, S. B., Nordin, S., & Adzis, A. A. (2021). Does ESG certification add firm value? *Finance Research Letters*, 39, 101593.
- Yoo, J. S., Song, W. J., & Ku, J. E. (2024). CEO turnover, ESG-washing, and firm value. *Managerial and Decision Economics*, 45, 2801-2819.
- Zahid, R. A., Khan, M. K., Anwar, W., & Maqsood, U. S. (2022). The role of audit quality in the ESG-corporate financial performance nexus. *Borsa Istanbul Review*, 22, S200-S212.
- Zhang, J. H. (2018). Accounting comparability, audit effort, and audit outcomes. *Contemporary Accounting Research*, 35, 245-276.
- Nasirzadeh, F., & Marandi, Z. (2022). The relationship between corporate social responsibility and financial crises: Emphasizing the role of political connections. *Journal of Stable Economy*, 2(2), 81-108.
- Rahmani, A., & Ghashghaei, F. (2017). The relationship between accounting comparability and real and accrual-based earnings management. *Accounting and Auditing Review*, 24(4), 527-550.
- Ramirez, A. G., Monsalve, J., González-Ruiz, J. D., Almonacid, P., & Peña, A. (2022). Relationship between the cost of capital and environmental, social, and governance scores: Evidence from latin america. *Sustainability*, 14, 5012.
- Rezaee, Z., & Tuo, L. (2019). Are the quantity and quality of sustainability disclosures associated with the innate and discretionary earnings quality? *Journal of Business Ethics*, 155, 763-786.
- Ryou, J. W., Tsang, A., & Wang, K. T. (2022). Product market competition and voluntary corporate social responsibility disclosures. *Contemporary Accounting Research*, 39, 1215-1259.
- Ryou Zang, A. (2012). Evidence on the trade-off between real activities manipulation and accrual-based earnings management. *The Accounting Review*, 87, 675-703.
- Tahriri, A., & Afsayi, A. (2023). The effect of ESG disclosure on audit effort and audit quality. *Journal of Accounting Knowledge*, 3(12), 69-88.